

„Az Ararát 5165 méteres csúcsát nem pillanthatam meg a felhőzet miatt. A meghatódottság érzése viszont annál nagyobb volt, hogy ott lehettem, ahol Noé bárkája megfeneklett az ősidőkben, és ahonnan Isten kegyelméből újraindulhatott az élet!”

► Bibliái tájakon – motorkerékpárral – 6–7. oldal

„Az idén tizenöt éves békéscsabai gimnázium az iskolában tanuló festők, keramikusok, grafikusok és textilművesek kiállításával ünnepel.”

► Becsengetek – 5. oldal

„Már kijutni is nagy dolog az ötkarikás játékokra, hiszen előtte a sportolóknak olyan selejtezősorozaton kell átessenük, amely olykor sokkal nehezebb, mint maga az olimpia.”

► Szurkolónemzet vagyunk – 8. oldal

„Az élsport a tömegsportra kell, hogy épüljön. Nálunk fordítva működik: van élsport, és ennek hatására egy-egy gyerek elmegy egyesületekbe.”

► Csapatban gondolkodni – 8. oldal

„Az edző nevel, kiválaszt, oktat, megtalálja a tehetségeket; olyan pedagógus, akitől a szülők szakmai és emberi szempontból is sokat várnak.”

► A sport mindenre megtanít – 8. oldal

FOTO: LAZÁRNÉ SKORKA KATALIN

Balaton-parti záró istentisztelet a Déli Egyházkerület lelkészeinek tartott évkezdő konferencián. Bővebben lapunk 3. oldalán, az Égtájéoló rovatban.

Itt az egyik határ

■ KÁKAY ISTVÁN országos irodaigazgató

„Hol a határ?” – a 2008. évi közszegi Szélrózsza találkozó fő kérdése határozta meg idei nyarunk alaphangulatát. Még nekünk is, olyanoknak, akik öt napig vehetünk részt az eseményeken – hát még azoknak, akik a felkészülés hónapjai alatt is ezzel a kérdéssel keltek-feküdtek...

Azután elérkezett, és gyorsan el is szállt az öt nap lüktetés, izgalom, az eső és a szikrázó napsütés. Immár a mérlegkésztés, az értékelés, a tanulságok keresése zajlik.

Szeptember elsejéhez, egy konkrét határhoz értünk a naptárban. Tanárként az iskolaév, színházi társulat tagjaként az új évad kezdetét jelentette ez a nap számomra. Most másféle határ ez az időpont nekem; éppen fél éve foglaltam el hivatalomat, és kezdem meg tevékenységemet az Üllői úton. Hat hónap nem sok idő egy ekkora feladathoz mérten, de mindenképpen megfelelő alkalom az első gyorsmérleg elkészítésére.

Az első három hónap fő feladata nem lehetett más számomra, mint az ismerkedés, a tanulás. Először az Országos Iroda szervezeti egységeit és munkatársait kellett megismernem, majd szinte ezzel egy időben meg kellett kezdenem az országjárás, lehetőleg minél gyorsabban fel kellett keresnem esperesi találkozókat, lelkészi munkaközösségeket, közgyűléseket, országos intézményeket és természetesen a gyülekezeteket.

Amilyen könnyen teljesítettem az első feladatot, olyan nehéz a második: nagyon sok még a restanciám. Fájó szívvel kell sokszor nemet mondanom a felém záporozó meghívásokra, hiszen a hét az Üllői úton is csak 168 órából áll.

Pályázatom szellemében eljárva három hónap után kezdtem meg az aktív tevékenységet az irodában: júniusban átszerveztam a gazdasági osztályt, keresve a hatékonyabb, pontosabb működés lehetőségeit. Augusztusban két tapasztalt gazdasági szakemberrel erősítettem meg az osztályt, így reményeim szerint a működés jelentősen javulni fog, miközben a létszám nem gyarapodott. A szükségesnek mutató munk-

kaerőhiányt, illetve -többletet belső átcsoportosítással oldottam meg.

Immár teljes stábbal működik a diakóniai osztály, melynek háromfős összeállításáról még az én ideérkezésem előtt született döntés, ám a munkatársakat csak mostanra sikerült megtalálni.

Az ifjúsági osztály személyi állománya az utóbbi hónapokban megváltozott. A Szélrózsza találkozó értékelése után alakítja ki álláspontját egyházunk vezetősége az ifjúsági munka jövőjével kapcsolatban. Ennek az esetleg új struktúrának a szellemében áll majd fel az osztály szerkezete is.

Néhány héten belül kezdjük a központi iktatás működtetését, melynek előkészítése folyamatban van, és az irat- és számlakezelés nagy pontosságát ígéri.

Fontos feladatnak tekintem az Országos Iroda tevékenységének közegházunkkal való megismertetését. Minden lehetséges alkalmat felhasználok erre, amikor személyes találkozóra kerül sor köztem és egyházunk tisztviselői között. A verbális kommunikáció azonban ma már nem lehet elegendő az eredményességhez. Ennek szellemében szeptember elsején indítottuk el a honlapunkat (<http://orszagos.lutheran.hu>), mely bemutatja irodánk egészét, az egyes osztályokat és valamennyi munkatársunkat tevékenységi körükkel, elérőségeikkel együtt. A hírportált az országos egyház honlapjáról is el lehet érni. Folyamatos fejlesztéséről médiareferensünk gondoskodik.

Ezúton is biztatom kedves testvéreinket honlapunk látogatására! Bízom benne, hogy a pontosan ismertett, archoz köthető tevékenység segít a kommunikáció javításában, a kölcsönös megértésben és elfogadásban.

Erre nagy szükségünk is van, hiszen irodai apparátusunk előtt az eddigi tevékenységek ellátása mellett új, komoly feladatok is állnak. Január elseje több szempontból is fontos határállomás lesz.

Először is 2009. január elsején lép életbe egyházunk új szolidaritási törvénye. Ennek technikai megvalósítása, a gyakorlati alkalmazásra való általános felkészülés most folyik. Következő lépésként munkatársaink felkeresik valamennyi egyházmegyénket, hogy ismer-

tessek a szolidaritási alap működését, és válaszoljanak a felmerülő kérdésekre.

Hangsúlyosan fontos kérdésnek bizonyult az elmúlt években Üllői úti székházunk jövője. Épületünk alapos, minden részletre kiterjedő statikai felmérését szeptember első napján kezdték meg a megbízott szakemberek. Ezzel párhuzamosan folynak a gazdasági és jogi munkálatok a székházkérdés megoldásának az érdekében. Előreláthatóan a novemberi zsinatra áll össze az ezzel kapcsolatos előterjesztés, mely minden részletre kiterjedő adatokkal szolgál.

A napi események sodrásában elsősorban az egységes ügyviteli rendszer bevezetésének előkészítése köti le néhány munkatársunk kapacitását. Az országos presbitérium döntésének megfelelően mindent elkövetünk annak érdekében, hogy 2009. január elsején oktatási intézményeink egységesen bevezethessék az integrált ügyviteli rendszert. A versengő cégek a második fordulónál tartanak a kiválasztási folyamatban. Ha mindent sikerül a tervezett tempóban lebonyolítani, az októberi zsinat elé kerül a győztes ajánlat. Ennek elfogadása esetén megkezdődhet a rendszer kiépítése és az oktatás.

Az egységes számvitel és ügyvitel bevezetésétől gyors, egységes könyvvitelt, áttekinthető adminisztrációt és hosszabb távon jelentős anyagi megtakarítást remélünk – előbb oktatási intézményeinknél, majd 2010. január elsejétől az összes diakóniai, valamint valamennyi országos intézményünkönél. Gyülekezeteink számára is nyitott lesz a rendszer – a „próbaüzem” után, 2010-től várjuk a csatlakozókat.

Hagyományosan szeptemberben kezdődik a következő évi költségvetés kidolgozása. Ebben a munkafolyamatban a régi munkatársak rutinját és helyismeretét szeretnénk ötvözni az újonnan érkezettek friss szemléletével és világi munkahelyeken szerzett tapasztalatával abban a reményben, hogy életképes, reális, a részletekre is kiterjedő költségvetést sikerül összeállítani.

Végezetül szeretettel kívánom az *Evangelikus Élet* minden kedves olvasójának, hogy a szeptember elsejei határon átlépve új lendülettel és sikeres tevékenykedjenek a családban, a gyülekezetben és a munkában egyaránt.

Egész életen át

■ KORÁNYI ANDRÁS

Tanévnyitás idején szinte mindennap halljuk valahol: *egész életen át tartó tanulás*. Az Európai Unió oktatási programjának elnevezése ma már idehaza is közhellyé vált; minden, a kultúráról szóló valamirevaló tanulmányban vagy cikkben kötelezően fel kell bukkannia. Igaz, 2004-ben történt csatlakozásunk idején még azt ígérték, hogy az oktatás és a kultúra nem lesz kötelező része az uniós politikának, mára azonban mindez alaposan megváltozott. Meg kell tehát tanulnunk, hogy szüntelenül tanuljunk kell...

De mit is? Hiszen természetes dolog, hogy az ember – bármikor és bárhol jött is a világra – egész élete folyamatosan változik, küzd újabb és újabb ismereteivel és tapasztalataival, ahogyan az ősi latin mondás is tartja: változnak az idők, s mi is változunk velük. Magától értődik, hogy új feladatokhoz új felkészülésre van szükség, s aki nem tud lépést tartani, az lemarad. Mára viszont mindez hihetetlen mértékben felgyorsult, s a ránk zúduló információk tengerében napról napra változik körülöttünk a világ.

Egész életen át – régebben ezt jelentette, vagy legalábbis ezt célozta meg a házassági eskü, ma viszont recseg-ropog a család intézménye, évről évre egyre több ember életét temetve maga alá. Egész életre tanult az ember szakmát, választott hivatást, folytatta az ösöktől örökölt munkát – ma azonban nem kerül öt másodpercnél többbe, hogy elveszítse állását, s valami egészen mást kezdhesen elsajátítani, mint amit korábban csinált.

Valamikor egy életre szólhatott az elvégzett munka megbecsülése, a megérdemelt nyugdíj vagy egészségügyi ellátás biztonsága, napjainkban azonban mindez tőzsdecapák és szerezsevadások martalékvá válhat néhány hónap leforgása alatt. S egykor az egyház sem szégyellte szemérmesen arra tanítani a híveket, hogy a konfirmáció fogadalmát vagy a keresztelést adott ígéret nem csupán az ünnepi órák szól.

A tananyagot – mondhatjuk fanyar szájjal – az élet diktálja nekünk, és senki sem dönthet úgy komoly veszélyek nélkül, hogy nem kíván „tovább tanulni”. Az elmúlt század ideológiáinak talán legnagyobb bűne az, hogy elhittették és elfogadtatták az emberekkel: birtokában vannak annak a tudásnak és hatalomnak, amely minden változásnak és az idő múlásának is ellenáll. S amikor most lépésről lépésre kiderül, hogy az élet valós törvényei megsemmisültek az ideológiáknak, kapkodhatjuk a fejünket: mi is tehát az igazság, mi maradandó és értékálló?

Nem lehet háromhavonta újratulnani az igazságot, nem lehet minden választási ciklus után „újrakezdeni a világ teremtésétől”, nem lehet ötvenente új szakmát tanulni, új családot alapítani, új hitet választani. Mintha csupán csak a kényszer erőltetné ránk az egész életen át tartó tanulást, amelyet valójában úgy élünk meg, hogy bármikor „nullára zuhanhatunk”, bármikor értelmetlenül válhat, amiért vagy akiért meg tegnap éltünk, mindent bele-

adtunk... És naponta látjuk a mai gátlátalan köklereket, akik éppen ezt a tempót szeretnék diktálni, mindenkin átgázolva a saját hasznuk növelésének vagy öngazságuk megerősítésének a reményében.

Pedig tanulni, tapasztalni, megismerni ma is lehet, lehetne szép! Az önhitt ideológiák kora után visszakapni a természeti és embervilág összetett szépségét! Evolúció vagy értelmes tervezés, politikai ideológiák vagy érték-alapú szolidaritás, egyéni karrier vagy közzé, egyéni meggyőződés és elképzeléseink önkritikusan túllátni képtelen individuális keresztény vagy Jézus uralma alatt élő közösségi egyház? – néhány példa csak a megváltozott kérdésekre. Hiszen az is ajándék, hogy újra lehet személyesen kérdezni, s nem csupán elfogadni a felülről diktált választ arról, hogy melyek a valódi értékek, miért érdemes élni és dolgozni, mire lehet felépíteni házasságot és családot. Mint-ha *Reményik* imádsága válhatna valóra: „Istenem, nem kérek tőled nagyot. / Vagy tán a legnagyobbat kérem: / Add vissza a fakóságok színeit...”

A valódi tudás és az igaz információ hatalom, naponta tapasztaljuk. Csendesen tehetjük hozzá, hogy jó volna okkal bízunk abban, hogy az életünk folyamán hozzánk áramlott tudás és információ ilyen, s nem éppen arra szolgál ismét, hogy félrevezessen bennünket. Ezért az életen át tartó tanulás nem lehet ideológia, hanem fontos szerepe van benne az iskolán kívüli a családnak, a közösségnek, a nagy tudású és emberségben érett személyiségeknek, az írott és elektronikus médiának és – bármennyire kicsiny bizakodással beszélünk sokszor mi magunk is erről – az ígét tisztán és odaadással hirdető és megélt egyháznak. Mert a tanulás terepe nem csupán az információszerezés, hanem az emberiség, az őszinteség, a tisztaság, a kapcsolatok, a közös eredmények, a bűn és megbocsátás élménye. Vigyáznunk kell tehát arra, ki is írja meg az egész életünkön át tartó tanulás tanmenetét, hiszen ha megint avatatlanok kezébe kerül ez a lehetőség, vajon ki lesz tőle okosabb vagy bölcsőbb?

Kereszténységünkben nincs miért félnünk attól, hogy amíg csak tart földi pályánk, Isten új helyzetekbe, sőt küldetésbe állíthat minket. A jó pap is holtig tanul – persze mégis más mondja ki felette az áment. S ha ennek alázattal tudatában vagyunk, hálások lehetünk Istennek a mai lehetőségeikért.

Bár csak újra bátran használnánk a kereszténység sok-sok, korábban félredobott ismeretét és tapasztalatát a világról, az emberről, a családról! Bár csak egykori és mai alinformációk, meghamisított tények ellenében eljuthatna gyülekezeteinkből iskolák és családok körébe a bölcsesség és tudás kezdete is: Isten félelme és ismerete! Bár csak sokan tapasztalnák meg rajtunk keresztül, hogy Isten ismerete hasznosítható tudás egy egész életen át – s erről szólna számunkra a most kezdődő tanév, munkaév, hittanos év! Bár csak mi is örömmel mondhatnánk a szoltáros szavaival: „Uram, te megvizsgál és ismerd engem. (...) Csodálatos nekem ez a tudás... Számolgotam, de több a homokszememnél, s a végén is csak nálad vagyok.” (Zsolt 139,1.6.18)

A BIBLIA ÉVE

Az Efezusi levél – az egység

Pál apostol leveleinek egy részét fogságból írta az általa alapított és szerető gondoskodással pártfogolt gyülekezeteknek. Ilyen „fogságlevél” az efezusi is.

A fiatal gyülekezetéről és életkörülményeiről részletesen tájékoztat bennünket az apostolok cselekedeteiről írt könyv is. Pál kétszer járt, másodszor körülbelül két évet el is töltött a kis-ázsiai fővárosban, amely ekkoriban virágzó metropolis, kereskedelmi és kulturális központ volt több mint százezer lakossal.

A levél tartalma – meglepő módon – kevés ponton kapcsolódik ahhoz a konfliktusos szituációhoz (látványos megtérések, varázslókönyv-égetés a főtéren, vallási villongások és tüntetések), amely az ApCsel híradásából élénk tárul. Az apostol olyan kérdéseket ismétel meg, foglal össze és tesz ismét hangsúlyossá itt az efezusiak számára, amelyek megszólaltak már korábbi leveleiben is: Isten kiválasztó és megszabadító kegyelme minden embert érint a földön; az egyházba, amely Krisztus titokzatos „teste”, egyedülálló módon befogadtattak a zsidók és a pogányok is, az a két nagy „népcsoport”, amelynek együttélése és keveredése mindig is lehetetlen volt – kivéve a keresztény egyházban és a Krisztusba vetett hitben. E levelében – mondhatnánk – a semmivel össze nem hasonlítható keresztény egyház titkának néhány „összetevőjére” derít fényt Pál apostol.

„Egy a test, és egy a Lélek, aminthogy egy reménységre kaptatok elhívást is: egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség, egy az Istene és Atyja mindenknek; ő van mindenk felett, és mindenk által, és mindenkben.” (Ef 4,4–6)

Átformált életek

Pál nagyon jól tudta, hogy az egyház nem hibátlan közösség, amely mintegy a mennyből szállt alá. Emberek alkotják, mégpedig bűnökkel terhelt, esendő emberek. A bűnökből való szabadulás ígérete és öröme itt a földön sajnos még nem teszi szentté a hívőket. Nem is az a döntő különbség hívő és nem hívő között, hogy az első csoport „jobb” emberekből áll, hanem az, hogy ők már tudják: Jézus Krisztus nélkül elveszettek, míg a másik csoport ezt önmagának sem hajlandó bevallani.

Pál a levél második részében részletesen leírja, hogy mit jelent(ene) a gyakorlatban a megváltott élet, hogy mi az az erkölcsi ideál, amely felé a Krisztushoz tartozóknak folyamatosan törekedniük kellene. Az Efezusi levél szerint tehát Krisztus uralma és az elérendő (bár életünkben feltehetően soha el nem érhető) erkölcsi feddhetetlenség az egyház egységének két záloga.

„Az asszonyok engedelmeskedjenek a férjüknak, mint az Úrnak...” (5,22) „Férjait! Úgy szeressétek feleségeket, ahogyan Krisztus is szeretete az egyházat, és önmagát adta érte...” (5,25) „A férfi ezért elhagyja apját és anyját, és ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté.” (5,31)

► Magyar Bibliatársulat

SEMPER REFORMANDA

„Ami a szeretetet illeti, azt jelenti, hogy mindenről a legjobbat tartja, nem gyanakvó, és a felebarátról mindig jót feltételez, minden megkereszteltet, megelőlegezve neki a bizalmat, szentnek tart, és nem meglepő, hogy olykor téved, hiszen a szeretetre éppen az a jellemző, hogy becsapathatják, mivel egyaránt szolgáló-ánya jóknak és gonoszoknak, igazaknak és mindazoknak, akik megtévesztésére törekednek. A hit ezzel szemben senkit nem mond szentnek, hacsak nem isteni ítélet alapján jelentetett ki, mivel lényegéhez tartozik, hogy tévedhetetlen!”

► Luther Márton: A szolgálai akarát (Jakabné Csizmazia Eszter, Weltler Ödön és Weltler Sándor fordítása)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 16. VASÁRNAP – Lk 7,11–17

Jézus életet ajándékoz ott, ahol már mindennek vége

A VASÁRNAP IGÉJE

Mindennapi életünk gyakori látványa a síró édesanya. Könnyecskéi nem önmagáért hullanak, hanem leggyakrabban gyermekeiért. Más esetben férjét, netán idős szüleit siratja. A nagyváros ismeretlenségében élő, egymás mellett előkelő idegenként elszórt emberek nem is kérdezik meg tőle az utcai tolongásban: „Miért sírsz?” Így aztán az együtt érző és bátorító szó, a vigasztalás is elmarad.

Evangéliumi történetünkben megkapó, ahogy Jézus észreveszi a feltehetően inkább fiatal éveiben járó, síró édesanyát, s rögtön megesik rajta a szíve. Nem volt ez kivételes eset Jézus életében. Ha csupán Lukács evangéliumát lapozzuk fel, olvashatunk történetünk szomszédságában a kapernaumi százados ismeretlen beosztottjának meggyógyításáról. Két esetben is hallunk agyvérzéses béna egészségének helyreállításáról. Mások egy skizofrén beteget gyógyított meg, Jariusnak, a zsinagoga vezetőjének a leányán és Lázaron is megkönyöült.

Jézus alapmagatartásához tartozott az együttérzés, a másik gondjában-bajában való részvétel, a szorult helyzetbe jutott ember mellé állás. Nincs-e kivételben sorainkban is, a mi szívünkben is ez a jézusi szolidaritás?

Ezért veszi körül ezúttal is nagy tömeg Jézust és kíséri Nain városába. (Nain egy kis település volt Kapernaumtól harmincöt kilométernyi távolságra délkeletre.) A belőle áradó szeretet nemcsak holdudvart teremt körülötte, hanem sokakat tanítványára is kötelez.

A halott koporsóját is nagy sokaság kísérte. Özvegyasszony egyetlen fia a koporsóban.

Két menet találkozott össze. A temető felé közeledők a halál menetét szimbolizálják. Jézus és tanítványai az élet menetét jelképezik. A fiú szíve utolsó dobant, nincs már esélyük, eltemetik. A halál, az elmúlás nemcsak fájdalmas, de lelket megrázó esemény is. Ebben az esetben különösen. A korabeli szociális törvények az özvegyasszonnyal végképp nem törődtek. Mindennapi megélhetése forgott kockán, emberi egzisztenciája került végveszélybe. A férj elvesztése után most az édesanya úgyszólván egyetlen reménye, a fia is sírba szállt. Érthető, hogy összetört szívvel, zokogva, utolsó életerejével kísérte egyetlenét az utolsó földi úton. Talán a legszívesebben maga is osztott volna fia sorsában.

Méltán versel az ismeretlen költő is így: „Akinék gyermekét nem fedi sírha-

lom, nem is tudja, mi az igazi fájdalom.” A naini özvegy jól tudta.

Mindent halált okozó esemény, betegség, gonoszszágból elkövetett, brutális tett, háború, gcsarkodás, gyűlölködés idegen Jézus gondolkodásától. Ő nem a halállal akar együtt menetelni, hanem az élet menetében kínálja a megoldást. Im már nemcsak együtt érző tekintete jelzi, hogy osztozik az édesanya pótolhatatlan veszteséget átélő gyászában, hanem cselekszik is. Visszaadja neki a legdrágábbat, fia életét – és ezzel a holnapban való reménységet.

Nem az a feladatunk, hogy a rendkívüli jézusi közbelépést magyarázzuk, nem abban rejlik Jézus személyének hitellessége, hogy értelmünkkel elfogadható elképzelést fogalmazzunk meg cselekedetéről. Sokkal inkább azt kell észrevennünk, hogy személyében Isten országának erői érkeznek közénk. S ez a jézusi jelenlét az élet igenlésében, a go-

nosz háttérbe szorításában, az ember testi-lelki gyógyításában, végső soron a halál legyőzésében mutatkozik meg.

Ennek még hatékonyabb eseménye magának Jézusnak a feltámasztása, amely végső bizonyossága annak, hogy ő nemcsak próféta, amint kortársai vélték, hanem a hozzánk érkező Isten Fia. Győzelme az élet győzelme, amely övét arra készíti, hogy ezt a jó hírt továbbadják, bátran emeljenek szót kortársaik igazságosabb, tisztább és tartalmasabb földi életéért, és reménykedjenek a Krisztusban felkínált örök életben.

■ D. SZEBIK IMRE

Imádkozunk! Halál adunk neked, Urunk, igéért, amely tükröt tart élnék. Megláthatjuk benne, hogy halál felé menetelő emberek vagyunk-e, vagy Jézussal az életet, az örömet, az együttérzést, az igazságosabb és tisztább élet bátor megjelenítői vagyunk-e. Engedd, hogy országod erői tegyék hatékonyá életünket és szolgálatainkat, hogy sokak járjanak az élet s az örök élet felé vezető úton. Segíts, hogy ne a halál pusztító szándéka győzedelmeskedjék rajtunk, hanem a jézusi élet erői diadalmaskodjanak bennünk és világunkban. Ámen.

Oratio œcumenica

Urunk, köszönjük, hogy igéddel és áldással indulhatunk a következő hétnék. Kérünk, légy velünk a Krisztustól kapott ígéret szerint. Könyörgünk önmagunkért. Erdő nélkül nem tudnánk megharcolni a mindennapok harcát. Kérjük önmagunknak is az életet újító szeretetet.

Könyörgünk közel és távol élő szeretteinkért. Kérünk, ébreszd őket is igéddel, Lelkoddal. Őrizd meg őket bajtól, betegségtől, veszedelmektől. Add meg a közös Krisztus-hit örömét, a benned való remény pezsdítő erejét.

Könyörgünk gyülekezetünkért, csoportjainkért, a tanévemet most kezdő gyerekeinkért, tanítóikért és taná-

raikért. Könyörgünk falunkért, városunkért, településünk jólétéért. Könyörgünk hazánkért, népünkért, nemzetünkért, minden rendű és rangú vezetőnkért. Könyörgünk az anyaszentegyházért. Kérünk, add, hogy hitelesen élhessük meg a hit ajándékait minden földrészben. Add, hogy a szeretet és a kiengesztelődés helye legyen minden keresztény közösség. Adj az egész világnak tőled való megújulást, megtérést.

Látod, mennyi békétlenség, háborúság van szerte a világban. Tudjuk, az ember ereje mindig kevés a teljes megoldáshoz, ezért kérünk, adj békét, megbékélést, békességet az egész teremtet világnak.

Különösen is kérünk nehéz sorsú kortársainkért. Oly

sok magányos, kiégett, beteg, szorongó, gyászoló, reménytelen ember él közöttünk. Oly sokan áldozatai a munkanélküliségnek, fullasztó anyagi terheknek, üzorások önkényének. Oly sokan tengődnek egyik napról a másikra éhesen és hajlékot vesztetten.

Halált is legyőző erődből, kérünk, adj minden terhet hordozónak. Kérünk, add, hogy megélhessük az újat kezdés örömét, a lélek és a test gyógyulását, sorunk jobbra fordulását. Ajándékozz meg azzal az örömmel, amit egyedül te adhatsz nekünk. Repeső szívvel várjuk minket is újjáteremtő szereteted megújítását. Könyörülj rajtunk, maradj velünk! Ámen.

Áldó hatalmak oltalmába rejtve

ÉNEKKINCSTÁR

► A Szentháromság ünnepe utáni tizenhatodik vasárnap graduálénekének kezdő sora nemcsak ennek a vasárnapnak, hanem életünk valamennyi fontos pillanatának a motója lehetne. Haladva előre a vasárnapok sorában ahhoz a ponthoz érkeztünk, amikor a hitben a kegyelem által megerősödve tekintünk vissza a hűsvét fényében megjelenő Üdvözítőre, aki legyőzte a halált, de már szembe kell néznünk életünk megpróbáltatásaival, szenvedéseivel, így felvillan az elmúlás képe és végül az örök élet reménye is.

Elcsöndesedésre és elmélkedésre hívnak a nap témájához – Életünk el van rejtve Krisztusban! – kiválasztott igeszakaszok. Az epistola (Ef 3,13–19) arra figyelmeztet, hogy hitünk teljességéhez Isten végtelen szeretetének megismerésén keresztül vezet az út: „...a szeretetben meggyökerezve és megalapozva képesek legyetek jelfogni minden szenttel együtt: mi a szélesség és hosszúság, magasság és mélység; és így megismerjétek Krisztusnak minden ismeret meghaladó szeretetét.

megpróbáltatásokkal teli életükre Isten gondviselő szeretetét kéri, akár az öröm, akár a szenvedés adatik végül.

Eredeti formájában az ünnepekhez kapcsolódó versszakok is megtalálhatók az énekben, ezeket énekeskönyvünk nem közli. A hét versszakból ötöt megtartva a vers így a személyes gondolatokon túlmutató, általánosabb értelmezést kap: mindannyiunkért szól az imádság, akik életünk nehéz óráiban keressük a vigaszt, melyet az isteni gondviselésbe vetett megrendíthetetlen bizalom nyújt.

Énekeskönyvünk elsősorban a német és skandináv evangélikusok dallamkincséből vette át a benne szereplő nem magyar énekeket. Ennek az éneknek a dallama viszont az Egházak Világtanácsa Cantate Domino című ökumenikus énekgyűjteményének az 1974-es kiadásából származik; Joseph Gelineau francia jezsuita szerzetes nevéhez fűződik, és a Bonhoeffer-szöveghez kapcsolódó, világszerte elterjedt számos dallam közül a legkifejezettebben közvetíti a vers teológiai és személyes üzenetét.

Gelineau munkássága főként francia nyelvterületen és Angliában ismert, a II. vatikáni zsinat rendelkezései nyomán az anyanyelv lefordított liturgiához írt

„alkalmas dallamai” révén. Az általa komponált – a gregorián zsolnártónusok felépítését követő, de a gregorián zene történetében addig sohasem létezett – három-négy soros zsolnárdallamok főként a zsolozsmában, Gelineau-zsolnárok néven váltak igen népszerűvé.

Az énekben első pillantásra semmi szokatlant nem találunk: az első két sor egy kvinttel lejjebb variálva megismétlődik, ezzel szimmetrikus, négy soros dallamot kapunk. De ha figyelmesebben szemügyre vesszük, azt látjuk, hogy az első felső – amely egyetlen nyitva maradó zenei motívum – végigvonul az egész dallamon, minden sorvéget lezáratlanul hagyva. Hangneme nehezen meghatározható, mert a strófa egyik pontján sem érkezik meg az alaphangra; e különös lebegés sajátos hangulatot ad az éneknek, amely hűen tükrözi Bonhoeffer imádságának gondolatvilágát.

A mártír teológus életútja, állhatossága a hitben és meg nem rendülő bizalma Krisztus megváltó szeretetének erejében példát adhat nekünk arra, hogyan merítsünk erőt kétségeink közepette, hiszen Jézus az, „aki pedig mindent megtehet sokkal bőségesebben, mint ahogy mi kérjük vagy gondoljuk” (Ef 3,20).

■ BARTA-GOMBOS ARIKÁN

LAPUNK A VILÁGHÁLÓN

A WWW.EVELET.HU CÍMEN OLVASHATÓ.

Magyarországi Evangélikusok Magyarországi Szövetsége

„Isten szeretete gyógyít, és közösségbe von”

Beiktatták Péteriben Ördög Endrét

► A 266 éves, szintiszta evangélikus település 178 éves templomában a péteri evangélikus gyülekezet 17. lelkészét iktatták be augusztus utolsó szombatján Ördög Endre személyében. Az iktatás szolgálatát Krámer György, a Dél-Pest Megyei Egyházmegye esperese vezegte.

„Ünneplő gyülekezet! Nagyon régóta várok erre az alkalomra, hogy végre így szólíthassam meg az egybegyűlteket – kezdte Mt 5,20 alapján tartott igehirdetését az esperes, utalva a péteriek viszonytagságos utolsó évére. – Egy folyamat végén vagyunk most, amikor valami új kezdődik. A gyülekezet és a két hónapja idekerült lelkész új kezdőponthoz ért. De csak az a kezdőpillanat az igazi, amely Istentől jön, és én hiszek abban, hogy Krisztus segítségével újra közösség és békeség lesz ott, ahol most még a széthúzás nyomai érzékelhetők.”

A SZERZŐ FELVÉTELE

A péteri gyülekezet a megüresedett lelkészi állásra pályázatot írt ki, amely során Ördög Endrét választották meg ez év júniusában. A meghívott lelkész a teológia elvégzése után Bakony-szentlászlóra került, ahol tizenöt évig gondozta nemcsak az anyagyülekezetet és magas-bakonyi szórványait, hanem a zirci gyülekezetet is. 2003-tól öt éven át

töltötte be a Veszprémi Egyházmegye esperesi tisztjét, melyről idén tavasszal személyes okok miatt lemondott.

Prédikációjának alapjéjeként a meghívón is szereplő verset, Róm 8,1-et választotta. „Egy új induláskor végig kell gondolni, hogy a gyülekezet életét hogyan lehet előrevinni. Ehhez pedig tudni kell, hogy attól növekszik, megy előre minden, hogy a meglévő alapokra építünk, a tiszta forráshoz megyünk vissza, és Isten Lelkének áldását kérjük minden dolgunkra – figyelmeztetett a frissen beiktatott lelkész. – Isten nem azt akarja, hogy reménytelenül, jövőtlenül eljen népe, hanem ellenkezőleg: előretekintően. Ehhez pedig szeretetét adja, amely gyógyít, és közösségbe von.”

Az ünnepi közgyűlésen elhangzott köszöntők végén a főtí kántorképző néhány növendéke énekkel lepte meg az új péteri pásztor, aki tizenhat éven át oktatóként és lelkészként is szolgált az intézet júliusi tanfolyamain.

■ BODA ZSUZSA

A törvény és az ige szolgálatában

Hajdú Erzsébet Ilona ordinációja

► Különleges ünnepre gyűlhetek össze a nagyszénási evangélikusok a múlt hét szombatján. Az egyház-közösség száztizenkét éves története során első alkalommal szenteltek lelkészt a nagyszénási templomban. Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke augusztus 30-án ünnepi istentisztelet keretében ordinálta lelkésszé az egyházkerület egyetlen idén végzett teológusát, Hajdú Erzsébet Ilonát az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektorhelyettesének, Szabó Lajosnak és az EHE Gyakorlati Intézet vezetőjének, Szabóné Mátrai Marianának a liturgiái szolgálatával.

Gáncs Péter püspök ApCsel 1,8 alapján hirdette Isten igéjét. Egy régi börtönmissziós élményére emlékezett vissza, amikor a rabok meglátván a fekete Lu-

A törvény és az evangélium összehangolása nem lesz könnyű az újonnan ordinált lelkésznek, hiszen a tanulmányai alatt felvállalt kettősséget a hivatásban is gyakorolni kívánja: a hétköznapi napokban ügyvédjelöltként végzi munkáját, míg mostantól a lelkészi szolgálat útján is elindul.

Hajdú Erzsébet Ilona 2005-ben végzett a Szegedi Tudományegyetem jogi karán, teológiai tanulmányait pedig idén nyáron fejezte be. Gyakorlati hatodévt Kendoroson töltötte Tuska Tibor mentor lelkész mellett. Gimnáziumi éveiben, amikor megérett benne az elhatározás, hogy a teológiára felvételizik, K. Rempert Péter volt a nagyszénási gyülekezet lelkésze, akinek sokat köszönhetett az indulásnál. Teológusévei alatt a lelki otthon adó egyház-közösségben Erdélyi Zoltán vette át a szolgálatot, aki azóta is atyai szeretettel figyeli Erzsébet pályafutását.

A lelkésszentelési liturgiát követően a frissen ordinált lelkész – aki már Lu-

FOTO: PÉTER GÁBOR

ther-kabátot azt hitték, hogy bírósági tárgyalás lesz. A püspök ezzel a derűtséget keltő anekdotával utalt arra, hogy Hajdú Erzsébet Ilona nem könnyű szolgálatot vállalt magára, amikor úgy döntött, hogy párhuzamosan végzi a jogi és a teológiai egyetemet. „Mi nem ügyvédek, nem bírák és nem is ügyvédek vagyunk; Jézus figyelmeztet minket: »tanúim leszek!« – emelte ki Gáncs Péter a lelkészi szolgálat egyik legfontosabb aspektusát: őstől Erzsébet is Krisztus tanújaként hirdetheti az egyház hivatalos ige-szolgálatában az evangélium örömhírét, a kegyelmet.

ther-kabátos lelkészként oszthatott úrvacsorát a nagyszénási híveknek – az ünnepi közgyűlés végén köszönetét és háláját fejezte ki mindenkinek, aki ezen a nem könnyű úton segítette őt: a lelkésztől a teológia tanárain át egészen a szülőikig, akik mindvégig imádságos szeretetükkel támogatták gyermeküket.

Jogászai munkája mellett Hajdú Erzsébet Ilona szeptembertől otthonában, Nagyszénáson Erdélyi Zoltán vezetésével és a második otthonának számító Kondoroson Tuska Tibor mellett kezdheti meg szolgálatát kiegészítő lelkészként.

■ P. G.

Katolikus falu evangélikus iskolája

Új iskolafenntartó Marcaltón

► A római katolikus többségű Veszprém megyei faluban, Marcaltón az evangélikus egyház lett az óvoda és az általános iskola új fenntartója. Az intézmény neve: Kmety György Evangélikus Általános Iskola és Óvoda. Az istentisztelettel egybekötött tanévnyitón – augusztus 31-én – Ittész János elnök-püspök hirdetett ígét. Az igazgató és az új gazdasági vezető a teljes tanári karral együtt letette az esküt. Weltler Sándor malomsoki evangélikus lelkésszel lapunk munkatársa beszélgetett a változásról.

– Mondhatni, az események sodortak ide minket. Az önkormányzatoktól – Marcaltó-lhász, Malomsok, Várkesző – egy alapítvány kezébe került az iskola,

de mivel komoly problémák adódtak, már-már úgy nézett ki, hogy megszűnik az intézmény. Felelősen gondolkodó emberek összefogtak; az országos egyház azonnal mellénk állt, s nélkülözhetetlen segítséget nyújtott a további lépéseknél. Ennek eredményeként nekünk, a Malomsoki Evangélikus Egyház-közösségnek sikerült megmentenünk az intézményt, ezzel együtt százhatvanöt gyerek tanítását és közel harminc felnőtt állását. Büszkén mondhatjuk, hogy ezzel létrejött az ország első falusi evangélikus általános iskolája!

– Ki finanszírozza a költségeket?
– Kárpótlási pénzének egy részéből a gyülekezet kedvezményes áron vásárolhatta meg az iskolát. A fejkvótán és a kiegészítő támogatáson kívül kistérségi és helyi önkormányzati támogatásban is részesülünk. Az épületre sokat kell még költenünk, így minden forintnak meglesz a helye.

– Hogyan fogadták a helyiek a változást?
– A falu orvosától kezdve a nyugdíjas tanítóig felekezeti hovatartozástól függetlenül mindenki összefogott annak érdekében, hogy megmeneküljön az iskola a bezárástól. Volt, aki azt mondta, merészek vagyunk, hiszen ki tudja, lesz-e még gyerek tíz év múlva. A szülők is nagyon hálásak. Számítunk a falvak összefogására, reméljük, hogy a környező településekről is idejönnek majd a gyerekek. Remélhetőleg a zenei képzés is növeli a marcaltói iskola vonzerejét.

– Csak evangélikus hittant oktatnak majd?
– Az iskolában evangélikus, református és római katolikus hitoktatás is lesz. Már a számokat is tudjuk: harminc evangélikus, tizenkét református és közel hatvan római katolikus gyermek iratkozott be hittanra!

■ – SZEVÁGI –

Szolgálunk és pusztulunk?

Többek között a címbeli kesernyés kérdés is felvetődött a Déli Egyházkerület immár negyedik munkaévkezdő lelkészkonferenciáján. Idei témánk a gyülekezetépítés volt, de vajon van-e reális esélye az építésnek egy sok tekintetben fogyó, pusztuló országban és egyházban? Lehet-e úgy építeni, hogy közben esetleg mi magunk is önpusztító módon élünk és szolgálunk? Egyáltalában hol kezdjük, hogyan fogjunk hozzá a tudatos gyülekezetépítéshez?

Gondolom, ezek a kínzó kérdések sok lelkész kollégát szorongatnak egyházunkban, és reménység szerint egyre több, felelősnek együtt gondolkodó gyülekezeti tagot is foglalkoztatnak. Ezért szeretnénk közkinccsé tenni valamit mindabból, amit augusztus végén közel nyolcvan napban kaptunk Balatonszárszón, útmutatóként, útravalóként az induló munkaévre.

Az első előadásban Bíró László, a családpasszorációért felelős római katolikus püspök figyelmeztetett a fundamentumra: a gyülekezetépítés alapja a családpasszoráció. Nem szabad ellenségképet gyártanunk, de reálisan kell számolnunk azzal, hogy napjainkban a házasság és a család militáns támadásoknak van kitéve. Aki nem veszi komolyan a családpasszorációt, vagy csupán elhanyagolható réteg munkáinak tekinti, az ne lepődjön meg, ha hamarosan „műzeumőr” lesz üresedő templomában, kiöregedő, kihalt gyülekezetében.

Családbarát egyházi épületekre és közösségekre van szükség, ha meg akarunk küzdeni korunk fenyegető járványával, a beteges individualizmussal. Minél távolabb sodródik ugyanis az ember Istentől, annál inkább elfelejti a Teremtő életmentő figyelmeztetését: Nem jó az embernek egyedül... A Központi Szeminárium rektora hangsúlyozta: merjünk örülni a fiatal pároknak, és bátran mondjuk nekik: „Szépek vagytok!” Csak ezzel a pozitív, életigenlő töltéssel lehet esélye a jegyesoktatásnak és a házaspárok, családok pásztori kísérésének.

Szinte hallom némelyek ellenvetését: könnyű vagy legalábbis könnyebb a katolikusoknak, hiszen náluk még ma is komoly számokkal lehet dolgozni. De mi van, mi lesz a mi kis evangélikus szórványegyházunkkal? Mi tényleg csak lemorzsolódnunk, fogynunk, pusztulunk?!

Erre a kérdésre keresett választ Szabó Lajos, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Tanszékének professzora, aki Biztató és elgondolkodtató jelek egy felmérés tükrében címmel festett színes tájképet negyvenkilenc evangélikus gyülekezet életéről. A felmérést teológushallgatók készítették, akik tíz, többségében a gyülekezetépítéssel kapcsolatos kérdésre kértek választ az általuk kiválasztott gyülekezetek lelkészi és világi vezetőitől. Nyilvánvaló, hogy az így kirajzoló körkép nem feltétlenül reprezentálja egyházunk teljes keresztmetszetét, de néhány adat feltétlenül figyelemre-

ÉGTÁJOLÓ

méltó. Ezek szerint a megkérdezett gyülekezetek közel kétharmadában komoly vágy él a megújulás iránt, és nyitottak új, modern eszközök kipróbálására is. Nő az igény a speciális hétköznapi alkalmakra, fesztiváljellegű találkozókra. Ugyanakkor nem feltétlenül pozitív adat, hogy a megkérdezett gyülekezetek 70%-a egyértelműen lelkészcentrikus...

Fontos motiváció a gyülekezetépítésben, ha működik az adott településen valamilyen evangélikus intézmény, de ugyanakkor több helyütt negatívumként említették az egyházi iskola és a helyi gyülekezet közötti távolságot.

A kutatás egyik legfontosabb megállapítása, hogy igazán ott van jövőkép, ahol a presbitériumban hitélet is folyik.

A közzétett adatok komoly vitát robbantottak ki a tematikus munkacsoportokban. Sokan túl rózsaszínűnek ítélték a körképet. Milyen jellemző: úgy tűnik, ezen a területen is csak a rossz hír a jó hír, csak a negatív statisztika a hiteles. Vajon a híres-hírhedt hungaropesszimizmus ránk, evangélikusokra nézve is mindig és mindenhol kötelező?

Tény, hogy a helyzet nem túl rózsás hazánkban. Ezt szakszerűen élénk tárta a konferencia következő előadója, Tomka Miklós szociológus, aki látteletet adott a társadalmi kontextusról, a mai magyar valóságról. Csak néhány komor részlet a diagnózisból: demográfiai hanyatlás, falvak összeomlása, közösségképtelenség, az önálló gondolkodás hiánya, a „homo sovieticus” továbbélése, ember-telen konzumizmus, egoizmus...

És mégis! Csak azért is hisszük, hogy van terápia! Ma is, itt és most, ebben a közegben kell hirdetnünk és megélnünk a jézusi modellt. Mesterünk nem foglalkozott a statisztikai trendekkel, hanem tudatosan közösséget, mégpedig másokért élő kis közösségeket épített. A jövő ma sem a belterjes, önmentő, „mentsvár” jellegű, zárt gyülekezeteké, hanem az olyan nyitott közösségeké, melyek küldetésének célja túlmutat önmagukon – vallott hitéről és egyházképéről a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Szociológiai Intézetének tanszékvezető professzora.

Utolsó előadóként Kocsev Miklós, a Pápai Református Teológiai Akadémia tanára a gyülekezetépítéssel összefüggő konfliktusokról szólt, hangsúlyozva az Istennel való eleven kapcsolat ápolásának, önmagunk építésének nélkülözhetetlen fontosságát. Ebből fakadhat az igazi pásztori magatartás: feszültségek, görcsök és félelmek nélküli jelenlét a közösség, a gyülekezet építésében. A gy-

korlati teológus, aki egyben a balatonszárszói református gyülekezet lelkésze, Luther Márton gondolataival summázta előadását: pásztorok lenni – kapcsolatokon keresztül is – egy folyamat. A keresztény élet nem kegyesség, hanem kegyesség válság. Még nem vagyunk azok, de azzá válhatunk, ez egy út, ez az út számunkra.

Ehhez kaptunk bőszéges lelki útravalót a vízparton ünnepelt záró úrvacsorai istentiszteleten. Egyrészt újra belekóstolhattunk a Jézus korabeli tóparti megvendégelés ízébe, másrészt átélhettük a „partra szállított” Jónás döbbenetes ébredésének élményét: Urunk újra útnak indít, elküld a mi Ninivénkbe, hogy Krisztust hirdesse, megélve szolgáljunk a reánk bízottaknak.

Így indulhatunk együtt az új tanévbe és gyülekezetépítési munkaévbe – feszültségek, görcsök, félelmek nélkül, friss hittel, élő reménységgel, megújuló szeretettel.

Gáncs Péter püspök Déli Egyházkerület

Önazonosság és kiengesztelődés

Missziológiai világgyűlés Balatonfüreden

▶ A Nemzetközi Missziológiai Társaság (International Association for Mission Studies – IAMS) augusztus 16. és 23. között Balatonfüreden tartotta meg tizenkettedik világgyűlését, amelyre közel ötven országból több mint kétszázötven missziológus és/vagy misszionárius érkezett. A konferencia címe ez volt: *Az emberi önazonosság és a kiengesztelődés evangéliuma: a missziológia és a hitelesítés távlatai a huszonegyedik században.*

A Nemzetközi Missziológiai Társaság (NMT) 1972-ben a hollandiai Driebergenben alakult meg azzal a céllal, hogy olyan szakembereket gyűjtson össze, akik elméleti szinten is előkészítik és felülvizsgálják a missziói gyakorlatot. Az egyház missziójában a teológia egyszerre jelent elméletet és gyakorlatot. Az NMT felekezeti és interdiszciplináris szervezet, hiszen a keresztény jelenlét

egy ilyen nagyméretű konferencián, ahol – egyéb nemzetiségűek és felekezetek mellett – románok és magyarok, kínaiak és japánok, oroszok és koreaiak, egykori gyarmatosítók és gyarmatosítottak, ortodoxok, katolikusok, evangélikusok, reformátusok, anglikánok, pünkösdiek, baptisták voltak együtt.

Volt mit megbeszélni, és volt mivel szembenézni. A konferencia angol címe jól visszaadta, hogy itt *feladatvállalásról* van szó. Az egyház missziójában a huszonegyedik században a kiengesztelődés, a megbékélés alapmagatartást és teológiailag megalapozott gyakorlatot kell, hogy jelentsen. Világszerte hasonló gondokkal küzd az egyház. Ezért is nagyon hasznos a kapcsolattartás. Sokat tanulhatunk egymástól.

A szervezők nagy hangsúlyt fektettek a kelet- és közép-európai, ezen belül is a magyarországi, e témakörbe tartozó kérdések ismertetésére. A résztvevők számos budapesti és Budapest környéki gyülekezet életébe kaptak bepillantást a vasárnapi istentisztelet vagy szentmise

Sétahajózásra indulva

csak akkor lehet hiteles, ha a különböző országok egyháza egymáshoz tanuskodnak, és ha a különböző teológiai tudományok is hozzájárulnak a jelenlét megnyilvánulásainak a formálásához. E két-tökön ki kell egészítenie egymást.

A társaság hivatalos lapja, a *Mission Studies* félévente egyszer jelenik meg. Az NMT tagságának szerves részét alkotják azok a történészek, irattárosok és könyvtárosok, akik a keresztény misszió eseményeit hivatottak dokumentálni. Ők a konferencia programjával párhuzamosan foglalkoztak a sajátosan őket érintő ügyekkel.

A balatonfüredi gyűlés az identitás és a kiengesztelődés kérdéskörét tárgyalta. Az identitás a mai kor kulcsszava: nemcsak önazonosság, de mások (be)azonosítása is. Az önazonosság mindig az én és te, a mi és ti vagy a mi és ő viszony meghatározásában alakul. E viszonyulások bizony gyakran teremtnek feszültségeket és konfliktusokat – így jutunk el a kiengesztelődés, a megbékélés témájához.

Első pillantásra ártatlannak tűnik a konferencia címe. Mi sem természetesebb annál, mint az, hogy az ember – megtapasztalva Isten Krisztusban elvégzett kiengesztelő munkáját – maga is a kiengesztelés ügyét szolgálja. Csakhogy ennek az ártalmatlannak tűnő igazságnak az emberi értelmezése maga a konfliktusok forrása. Ha visszatekintünk az egyház missziójának történelmére, számtalan olyan eseménnyel találkozunk, amely éppen az emberi identitás és a kiengesztelődés kulcsszavaira építve okozott szakadásokat, konfliktusokat, gerjesztett gyűlöletet és indított háborúkat.

Az önazonosság kialakításában a nemzeti hovartartozás értelmezése is meghatározó szerepet játszik. Gyakran látni, hogy a vallásos és a nemzeti elemek keveredése ugyancsak konfliktusokat hoz létre. Elég, ha a saját házuk táján nézünk körül. Milyen sokszor látni, hogy az egyház a népek közötti ellentétet táplálja ahelyett, hogy az isteni kiengesztelődés szabadságát élne meg a mindennapokban!

Bizony, az egyház által végzett misszió tele volt és még mindig tele van elrettentő példákkal. Ezért volt nagy merészség ennek a témának a felvállalása

alkalmával. Hasonlóan, a magyar keresztény gyülekezetek is első kézből hallhattak helyzetjelentést sok ország kereszténységéről a távolabbról vagy közelebről érkező vendégektől. Az ilyen személyes találkozások mindig kézzelfoghatóbbá teszik azt, hogy egy testnek vagyunk a tagjai.

A konferencia szervezői fontosnak tartották azt is, hogy a résztvevők az istentiszteleti alkalmakon kívül „hétköznapi” kérdésekkel is találkozzanak. A keddi nap a tereplátogatásoké volt. Az érdeklődők a magyarországi zsidó közösségről, a városi misszióról, az ideológiai (náciizmus, kommunizmus) által alakított kereszténységről, az egyházi dokumentációról és a magyarországi, illetve szlovákiai cigányok között dolgozó keresztény munkájáról tanulhattak sokat.

A találkozó minden napja közös áhítattal kezdődött, amelyet egy-egy, a konferencia témáját sajátos szemszögből feldolgozó plenáris előadás és az erre előkészített válasz követett. Az előadásokon elhangzottakat kiscsoportokban lehetett megbeszélni.

Délutánonként nyolc alcsoportban (biblikum és misszió, nemzeti kisebbségek és misszió, globalizáció és misszió, gyógyítás és Szentlélek-tan, történelem, vallások közötti kapcsolatok, nők és a misszió, dokumentáció) párhuzamosan folytak az előadások. A hét során volt mód arra is, hogy a különböző kontinensek résztvevői maguk között tárgyaljanak az őket leginkább érintő ügyekről.

Viszonylag kis számban voltak jelen a konferencián fiatal missziológusok. Az ott lévő negyven év alattiak viszont annál nagyobb lelkesedéssel találkoztak és beszélgettek a missziológia jövőjéről. Szükség van az idősebb generáció tapasztalataira és tudására, ugyanakkor a fiatalabb generáció új problémákkal szembesül, melyekre saját megoldásokat kell kidolgozniuk.

Két év múlva a romániai Iasiban fognak találkozni az európai missziológusok. Addig is mindenki teszi a maga dolgát.

■ DE HULSTER-NAGY DOROTTYA evangélikus lelkész

BIBLIAI KONFERENCIA A DOKTOROK KOLLÉGIUMA SZERVEZÉSÉBEN

Az ígét hirdetni és ragozni is tudni kell

A Magyarországi Református Egyház 1972 óta működő tudományos testülete a Doktorok Kollégiuma. A teológiában és más diszciplínákban tudományos fokozatot szerzett lelkészek, teológiai tanárok és világi tudósok közössége augusztus 25. és 29. között Sárospatakon a Biblia éve jegyében tartotta az évi ülését.

Kádár Ferenc, a sárospataki teológia rektora nyitóáthítában Jer 45,1–5 alapján azt hangsúlyozta, hogy a mai tudósoknak legalább Jeremiás titkárnak, Bárúnak a szerepét be kellene tölteniük. Szűcs Ferenc, a Károli Gáspár Református Egyetem rektora és a testület elnöke megnyitóbeszédében a Szentírást az egyetlen forrásnak nevezte, melyhez szüntelenül vissza kell térni. Kádár Zsolt, a Doktorok Kollégiumának főtájkára közszentőjében pedig azt emelte ki, hogy a konferencián elhangzó kétszáz előadás azt jelzi, a református egyháznak gazdag tudományos élete és a társadalom számára szóló üzenete van.

Bölcskei Gusztáv, a zsinat lelkészi elnöke a Biblia évéhez kapcsolódó gondolatait osztotta meg a hallgatósággal. A tiszántúli püspök számos pozitív tapasztalatot említett, de a kezdeményezés nyilvánvaló sikere ellenére – egyházon belül és kívül egyaránt – megjelenő félreértésekre és fanyalgásokra is kitért előadásában. Hangsúlyozta, hogy a Biblia évének az ötlete a Magyar Bibliatársulattól származik; megvalósításához nemcsak a társulat tagegyháza csatlakoztak, hanem a katolikus egyház is.

Schöner Alfréd főrabbinak, az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem rektorának előadása nemcsak a Biblia világába, de a művészettörténetbe is elkalauzolta a hallgatóságot. Azt vizsgálta, hogy a különböző korokban miként ábrázolták Mózes személyét. A korai századok katekombaművészete például Krisztus prefigurációját látta benne, míg Michelangelo Mózes-szobrában a korabeli pápára, II. Gyulára, egy 19. századi németországi zsidó művész ábrázolásában pedig a cio-

nizmus egyik vezéregyéniségére, Herzl Tivadarra ismerhetünk. A új Nemzeti Színház előtti egyik szobor pedig – Madách drámájának címszereplőjeként – a Mózes alakítóját Sinkovits Imrét ábrázolja.

Székely János katolikus segédpüspök egyháza bibliaértelmezésébe vezette be a jelenlévőket. Az előadó azt hangsúlyozta, hogy az üzenet megértésének három feltétele van. Először is személyes kapcsolatban kell lennünk Istennel, hiszen a Biblia elsősorban nem betű, ha-

nak. Utalt arra is, hogy a bibliai gyökerű mondasok miként élnek tovább – olykor az eredeti üzenettől idegen formában – a szépirodalomban, szállóigékben és a közbeszédben.

Pálkás József, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke kijelentette, hogy a Doktorok Kollégiumának tevékenysége a magyar tudományosság szerves része. Az elnök a Szentírást Európa, sőt a világ kultúrája forrásának nevezte, majd hozzátette: nem pusztán egy nagy hatású

FOTO: BARCZA JÁNOS

nem lélek és élet. Másodszor ismernünk kell azt a kort, amelyben a bibliai szerzők megpróbálták szavakba önteni a leírhatatlant. Harmadszor jó kapcsolatban kell lennünk a Bibliát megőrző egyházzal, az élő hitű emberek közösségével, ahol az üzenetet megérthetjük.

Fabiny Tamás evangélikus püspök Hirdetjük is és ragozzuk is az ígét című előadásában mindenekelőtt megjegyezte, hogy az írásmagyarázat nem öncélú tevékenység, hanem a hit építésének és mélyítésének eszköze lehet. Előadásában a bibliai nyelvek ismeretének fontosságát hangsúlyozta: „A figyelmes olvasás és az alapos tudományosság a bibliai szövegek soha nem látott szépségeit tárhatja fel előttünk, ami lehetőség a hitmélyítésre is.” Majd ó- és újszövetségi példákon keresztül bemutatta, hogy az eredeti kifejezések milyen, a fordításokban már eltűnő teológiai tartalmakat hordozhat-

nak. Utalt arra is, hogy a bibliai gyökerű mondasok miként élnek tovább – olykor az eredeti üzenettől idegen formában – a szépirodalomban, szállóigékben és a közbeszédben.

A nagy látogatottságnak örvendő tanulmányi napot Vásárhelyi Juditnak, az Országos Széchényi Könyvtár főmunkatársának a vizsolyi Biblia indexéről tartott, a legújabb kutatási eredményeket is bemutató előadása zárta.

A testület további üléseinek a magyar Biblia bölcsőjének számító Gönc és Vizsoly adott otthont. Itt egyebek mellett Székely Imre nyugalmazott evangélikus püspök, a Magyar Bibliatársulat elnöke tartott előadást: a 17. században élt *Torkos András* evangélikus lelkész két kiadást is megért bibliafordításáról emlékezett meg.

▶ Forrás: <http://www.reformatus.hu/>

Az egyházi néprajzi szekció tanácskozása Sárospatakon

Egyszer megkérdezte tőlem valaki, hogy mivel foglalkozom. Amikor mondtam, hogy vallási néprajzzal; azt válaszolta, hogy ne haragudjak, de nem vagyunk egy nézetben. Az én szemem csak elkerelkedett, de a társaságban, ahol elhangzott, szinte szállóigévé vált a képtelen reakció.

Ennek a „nézetnek” a hívei azonban harmadik évtizede gyűlnek össze évről évre a Református Egyház Doktorok Kollégiuma egyházi néprajzi szekciójában, amelyet 1980-ban alapított néhai Molnár Ambrus lelkész. Az idei tanácskozásnak a sárospataki Református Kollégium adott helyet augusztus 27. és 29. között.

A három nagy történelmi egyház által meghirdetett programsorozat, a Biblia éve részben meghatározta a szekció idei munkáját is. Így az előadások rávilágítottak arra, hogy milyen Biblia-parafra-

zisokat találtak a gyűjtőmunkák során, merre működtek olyan népi igehirdetők, akik sajátos igemagyarázatokat terjesztettek, és szövetségeket hoztak létre maguk körül, mint például a Lett Szövetséget Kárpátalján.

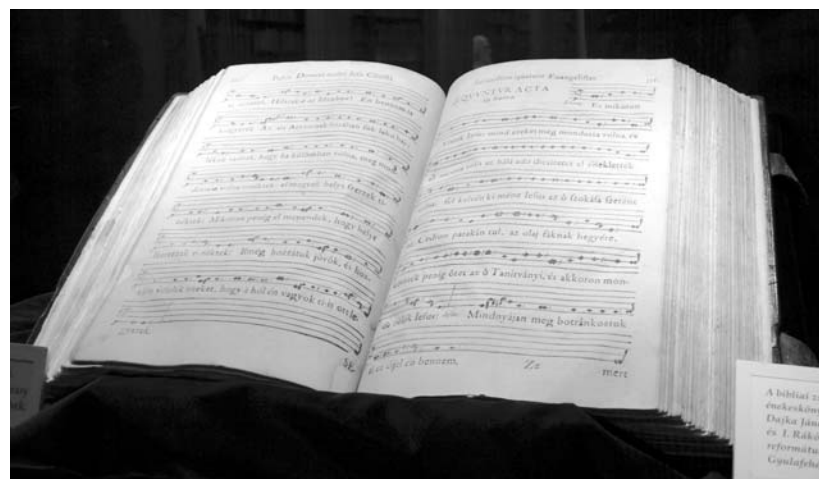
A Biblia meghatározó forrása magyar közmondásainknak és szólásainknak, de befolyásolta a diszítőművészetet is. Bár a kutatók korábban is foglalkoztak bibliai kérdésekkel, éppen az előadások világítottak rá egyes hiányosságokra. Például van tudomásunk arról, hogy milyen kiadású Bibliákat olvasott a nép, de nem tudjuk pontosan, hogy miként jutott el hozzájuk. Fontos történelmi bejegyzések éppen Bibliákból kerültek elő, de egész családfákat lehetne összeállítani a családi krónikákból, amelyeket a Biblia üres lapjaira vagy az eleve hozzátűtött anyakönyvi oldalakra jegyeztek

le generációkon keresztül. A munka tehát sok, a munkás még mindig kevés, akkor is, ha a szekció létszáma évről évre változik, éppen a fiatal néprajzkutatók csatlakozása révén.

Természetesen nemcsak a Biblia határozta meg az előadások tematikáját, hanem – a korábbi évek gyakorlatának megfelelően – foglalkoztunk felekezeti és interetnikus kérdésekkel, vallással és nemzettudattal, egyházfegyelmével is. Lehetne még sorolni a témákat, leginkább azért, mert az egyházi levéltári források feltárása még mindig nem történt meg teljesen, és a kérdések köre minden egyes irat előkerülésével csak nőhet. Ahogy Bartha Elek debreceni professzor mondta, ebben a fajta kutatómunkában nincs huszonegyedik óra. Állandó munka van. Újabb adatok kerülnek elő, és a már kialakult szokások is változnak, újak jönnek létre. Tehát a múlt és a jelen hitélete, a tegnap és a ma iratanyaga generációk kutatómunkáját határozhatja meg, újabb szempontokat és interdiszciplináris módszereket létrehozva.

A sárospataki helyszín lehetőséget nyújtott arra is, hogy mindaz, amiről elméletben beszélünk, megtekinthetővé váljon a különböző múzeumokban. A kollégium múzeuma, a könyvtár a hazai értékek és a bibliakiállítás, a Rákóczi-vár a reneszánsz kiállítás, vagy a Szent Erzsébet-ház és a katolikus templom a különböző történelmi és építészeti korszakok tükrével igazi csemegét és szellemi feltöltődést nyújtott a szekció résztvevőinek.

■ VERES EMESE-GYÖNGYVÉR

Az „öreg graduál”

Becsengettek

Evangelikus körkép

► Találón fejezi ki magát Berki Tamás dzsesszénekes, mikor ezt énekli: „Tele a busz és üres a fej, / tíz óra-kor jön bele egy iskolatej (...), / indul a tanítás, / minden gyerek jó fej...” Szeptember beköszöntével arról kérdeztük az evangélikus intézmények vezetőit, milyen év elé néznek, milyen fontosabb, érdekesebb esemény előtt állnak. A válaszokat – a teljesség igénye nélkül – csokorba gyűjtöttük.

Óvodák (sz)épülése

Bizony a nyár sok intézményben nem jelentett teljes kikapcsolódást az ott dolgozóknak. Ahhoz, hogy a gyerekeket megújult környezetben várják ősszel, szorgos munkával kellett tölteniük a szünidőt. Felújították többek között a hódmezővásárhelyi, a nagytarcsai, a bakonycsérnyei és a soltvadkerti óvodát.

A helyi német kisebbségi önkormányzat meghívására a soltvadkerti ovisok a szüreti fesztivál megnyitóján köszöntőműsort adnak. Idén tízéves a budapesti Kisdeák Evangélikus Óvoda. Várpalotán országos rendezvényt szerveznek az év során az evangélikus óvodák számára.

2008. szeptember 1., 7 óra 45 perc – Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ, Győr

lításával ünnepel. Az azódi gimnázium újraindulása óta is eltelt tizenöt év. Itt idén indul el az első szakképző osztály: képzési asszisztenseket, ezenkívül –

kok filharmoniai koncerteket látogatnak majd, valamint több rendezvény kapcsolódik Teller Ede emlékéhez is.

A budapesti Deák téri gimnázium diákjai – szintén a Biblia évéhez kapcsolódóan – már az előző tanévben elkezdték kézzel átmásolni a Biblia egyik evangéliumát. A munkát még ebben az évben befejezik. Ugyanitt bibliajelenet-versenyt rendeznek majd az evangélikus középiskolásoknak, és „lépcsőházi koráléneklést” is terveznek.

Kollégiumban szép az élet

Budapesti Evangélikus Kollégiumok néven eddig két intézmény működött: a Középiskolai Kollégium, mely gyönyörű környezetben, a Rózsák terén áll, és a Luther Márton Szakkollégium, mely a Vízafogó utcában található. A tanév végén nyugdíjba vonult igazgató asszonyt két új, fiatal igazgató követi: a főiskolások kollégiumában Barthel-Rúzsa Zsolt vette át a vezetést, aki egyben a kollégium lelkesítője is, míg a középiskolások új megbízott igazgatója Károlyfalvi Zsolt testneveléstanár, teológushallgató.

A százharminc férőhelyes nyíregyházi Luther Márton Kollégiumban nemsokára „verebavató” várja az újakat, illetve – a hagyományos programokon kívül – az 1956-os eseményekhez kapcsolódó, városi szintű vetélkedő szervezésére készülnek.

■ SZEVEÉNYI ÁGI

Evangelikus templom híján a művelődési házban tartották meg Marcalton a Kmety György Evangelikus Általános Iskola és Óvoda tanévnyitói istentiszteletét. (Bővebben a 3. oldalon.)

Az óvodavezetők örömmel számoltak be arról, hogy a gyereklétszám nem csökkent, sőt néhol még túljelentkezés is van.

Általános iskolák öröme

A pápai Gyurácz Ferenc Evangélikus Általános Iskolában ettől az évtől kezdve már hetedik osztály is indul. A diákok nagy része eddig a helyi református gimnáziumban folytatta tanulmányait a hatodik után.

A szarvasi Benka Gyula Evangélikus Általános Iskola és Óvoda gazdag nyarat tudhat maga mögött: napközis-, hittan-, csillagász- és sporttáborokban tölthették szünidejüket a gyerekek. A tantestület augusztusban háromnapos börszónyi csendeshétvégén töltödhettek fel a tanévkezdés előtt.

Orosházán nagy lehetőséget látnak abban, hogy az összevont óvodában, általános iskolában és gimnáziumban a legkisebektől a legnagyobbakig követhetik figyelemmel a tanítást, a nevelést.

Mozgalmas középiskolák

Az idén tizenöt éves békéscsabai gimnázium az iskolában tanuló festők, keramikusok, grafikusok és textilművesek kiál-

megfelelő számú jelentkező esetén – szociális asszisztensi és szociális, gyermek- és ifjúsági ügyintéző képzést is indítanak. Újdonságnak számít a kőszegi szakképző iskolában az első alkalommal indított kereskedelmi ügyintéző, valamint a webmester/informatikai hálózat-telepítő és -üzemeltető szakképesítés.

A Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnáziumban a reneszánsz évek és a Biblia évének a jegyében is szerveznek programokat, ezenkívül a diá-

Tóth Cseperke, a soproni Líceumi Ifjúsági Diákszövetség (Lidisz) új elnöke kitézi a bejövő évfolyam képviselőjére az iskola jelvényét, amellyel felveszi őket a Lidisz tagjai közé

Tanévkezdés „újoncokkal” Orosházán

Az orosházi evangélikus templomban augusztus 31-én tartották meg az Orosházi Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium tanévnyitóját. Az ünnepi alkalmon áldást kapott az intézmény új iskolalelkésze, Kopf András, és búcsút vettek az óvoda eddigi igazgatónőjétől, Révészné Tóth Erzsébettől, aki évtizedeken keresztül vezette az intézményt; utódja Vayer Tímea tagintézmény-vezető lett.

A rendezvény elején Kopf András felolvasta a tanév ígéjét. Prédikációjában az intézmény új lelkesítője a tanévnyitói kettős-

ségéről beszélt: az afelett érzett örömről, hogy a jelenlévők ismét együtt lehetnek, illetve a szabadság elvesztése miatti szomorúságról. Az ünnepi istentiszteleten diákok is szolgáltak.

Az istentisztelet után következett az évnívító; miután Fehér Borbála igazgatóhelyettes felolvasta Németh Béla polgármester üdvözlő szavait, az igazgatónő, Jantos Istvánné mondott beszédet. Az alkalom végén az iskola új diákjai egy-egy Bibliát kaptak ajándékba. A rendezvényt a Himmusz zárta.

■ NAGY OLGA

Nyár végi gospelfesztivál

A budapesti katolikus Lumen Christi gospelkórus

A gospelzene nem csak a műfaji és a felekezeti határokat lépte át: nemzetközivé nőtte ki magát az immár nyolcadszor megrendezett solymári gospelfesztivál. Igazi kikapcsolódást jelenthetett a rendezvényre ellátogatók számára az az egyveleg, melyet augusztus 30-án, szombaton nyújtott tizenhárom együttes határon innen és túlról. A színpadon az amatőroktól a profiig, a nemrég alapított kórustól a már évtizedek óta együtt zenélő művészekig sokan megfordultak. Mindannyian fel-

szabadultan, örömmel, Isten gyermekeként ugyanazt az üzenetet fogalmazták meg: a gospelt nem lehet csak úgy elénekelni, mint egy dalt, hanem hinni is kell valakiben...

A fesztivál sztárvendége a suriname-i *The More Gospel*, illetve Karen Carroll amerikai gospelzenés volt. Az evangélikus színeket a pécsi gospelkórus képviselte. A hívős nyár végi estén még az idősebbeknek is jólesett fölállva, táncolva tapsolni a vérbeli fekete zenére.

■ SZ. Á.

Határtalan határkeresés határkövek mentén a határmenti meditációs kötetben

Immár a negyedik kötet jelent meg idén nyáron a Szabó Lajos szerkesztette meditációs könyv-sorozatban *Határmenti meditációk* címmel. A húsvéti *Lélegzetvétel – Kilenc nap a léleknek*, a karácsonyi *Fényforrás – Tíz karácsonyi szó a léleknek* és a konfirmációs *Jelzőtűz – Tizenegy bátorító szó* című kiadvány után ez alkalommal a júliusban Kőszegen megtartott Szérlőzsa 7. országos evangélikus ifjúsági találkozóhoz a mottója („Hol a határ?”) adta a kötet alaptémáját.

A könyvben szereplő meditációk olyan kérdésekre keresik a választ lelkészek, teológushallgatók és laikusok segítségével, hogy hol a határ például a munkában, a szerelemben, az aggodásban vagy a szabadságban. Van-e korlátja a vágyaknak, az indulatnak, a megbocsátásnak vagy a szépségnek? A *Határérés* című fejezet például élet és halál, béke és harc, hit és hitetlenség, tűz és víz ellentét-párja köré építkezik. Létünk határkövei – Isten és ember, ember és ember, ember és természet – előbb-utóbb mindenki számára lényegi kérdéssé válnak; erről is medíthat az olvasó a kiadvány segítségével. A befejező részben – a napi imádságok, kérések és áldások előtt – mi másról eshetne szó, mint a határtalan Szentlélekről, Isten szeretetéről vagy Krisztus közösségéről?

Mint a sorozat eddigi köteteire, erre is a szövegek és a gyönyörű fotók esztétikus elrendezése jellemző, amely Galgóczi Andrea műszaki szerkesztő munkáját dicséri. Jó kézbe venni és forgatni ezt a meditációs könyvet is!

■ – BODAZS –

Határmenti meditációk. Szerkesztette: Szabó Lajos. Luther Kiadó, Budapest, 2008. Ára 980 Ft. A könyv a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.) is kapható.

HIRDETÉS

Új konfirmációs kézikönyv jelent meg a Luther Kiadó gondozásában *Tanuló közösségekben* címmel. A kézikönyv a konfirmáció hagyományos anyagát dolgozza fel, új csoportosításban és új módszerekkel. Messzemenően szem előtt tartja a konfirmálandus fiatalok érdeklődési körét és életkori sajátosságait. Törekszik arra is, hogy segítsen a fiataloknak beépülni a gyülekezeti közösségbe.

Az új kézikönyv az oktatók könyve; a konfirmálandusoknak Bibliára, Kis káterra, énekeskönyvre és imádságos könyvre van szükségük a tanulásához.

A könyv A4-es formátumú, 232 oldal, keménytáblás, ára 3300 Ft.

mtv

Evangelikus műsorok a Magyar Televízióban

Hittan és *kick-box* címmel szeptember 14-én, vasárnap az m1-en 11.25-kor portrét láthatunk *Fejér Sándorról*, aki nemcsak a mezőberényi szlovák gyülekezet lelkesítője, hanem sikeres edző is. A műsort az m2-n 14.10-kor megismétlik.

Evangelikus templomok Mezőberényben címmel ugyancsak szeptember 14-én, vasárnap 11.40-kor látható a német és a szlovák templom bemutatása. A műsort az m2-n 14.20-kor megismétlik.

Szerkesztő: Nagy László; rendező: Nemes Takách Ágnes.

Nyolcezer-ötszáz
kilométer története

Bibliai tájakon

BARANKA GYÖRGY

Azt szoktam mondani, az a szerencsés helyzet, ha az ember hobbija egybeesik a foglalkozásával. Az én esetemben így történt: felkészülni egy igehirdetési alkalomra vagy lelkipáncsodóként ülni be-

A Szent Péter-sziklatemplom

szélni egy embertársammal, s közben érezni, hogy „itt nagyobb van Jónásnál”, hogy a Szentlélek olyan gondolatokat, felismeréseket oszt meg velem, amelyek értem is vannak és azért is, aki velem szemben ül – hát, ennél nincs nagyobb kincs!

A másik hobbi jóval szerényebb: tizenöt éve van egy kétszázötven köbcentiméteres kis Yamaha chopperem. Szívesen elvonulok vele olykor, hogy azután visszatérve kipihenten, újult erővel vessem bele magam az itthoni életbe. Legszívesebben Erdélybe megyek vele. Voltam már Finnországban is, de a leg-hosszabb utam májusban volt Törökországban.

Hat évvel ezelőtt jártam először motorral Törökországban, akkor a korábban Szíriához tartozó Antiókhiaig jutottam. A tőlünk háromezer kilométerre fekvő várost ma a törökök Antakyaának hívják. Tudjuk, hogy itt neveztek először *christianoinak* Krisztus követőit. Mind a mai napig látogatható az a városban kívül eső sziklabarlang, ahol Péter apostol körül összegyűltek az antiókhiai közösség tagjai. Napjainkban minden év június 29-én, Szent Péter halálának év-

fordulóján ünnepi istentiszteletet tartanak itt – de csak ekkor.

Tudjuk, hogy az iszlám világ a legke-ményebb terület a misszió szempontjából. A nyugati világban és Magyarországon még érthető az a nézet, hogy az iszlám békés, és közel áll a kereszténységhez. A Törökországban élő misszionári-

usok viszont tudják, hogy a múzezin naponta ötször imára hívó hangja gonosz uralom alatt tartja az embereket, s hogy ami a leghatásosabban legyengítette a történelem során a kereszténységet, az a *Koránban* megjelenő szinkretizmus (valási keveredés) volt. Pedig Törökország liberális muszlim országának tekinthető, mely szeretne elfogadottá válni az Európai Unió által. Ezzel szemben tisztában kell lennünk bizonyos tényekkel.

Az oszmán uralom utolsó évtizedében – az I. világháború környékén – három és fél millió keresztény embert pusztítottak el. Az ország ezt a mészárlást tabuként kezeli. Azóta is fel-felcsapnak az erőszak hullámai keresztények és zsidók ellen. Miután tavaly megöltek Malatyában három keresztény férfit, *Ihsan Özbe*k, a törökországi protestáns Aliansz elnöke ezt nyilatkozta: „Aki Törökországban hívő keresztény, az megfizeti ennek az árát... Letartóztatnak, megpofoznak... Csupán azért, mert keresztény vagy, jön a rendőrség, és zaklatni kezd téged meg a szomszédaidat.” (*Ethos*, 2008/3. szám) Ennek a következménye, hogy a tradicionális keresztények aránya ma mindössze 0,14% a 76 milliós la-

kosságon belül. Az általam meglátogatott misszionáriusok három-négy ezerre becsülik az iszlám háttérből megtért evangéliumi keresztények számát. Az ortodoxok egyre kevesebben vannak, az evangéliumi keresztények létszáma viszont enyhe mértékben növekszik. Várják az ébredést.

Habár nem olyan egyszerű a törököknél kereszténynek lenni, mégis a legtöbb helyen nyilvános a gyülekezeti élet. Utazásom első napján Edirnébe (Drinápoly) jutottam, a második napon pedig egy evangélikus misszionárius házaspár vendégszeretettel élveztem Bursában. *Randyt* és *Bonnie-t* még e-mailben kérdeztem meg arról, mennyire veszélyes, ha Törökországban tudják, hogy lelkes vagyok. Válaszuk az volt, hogy ez relatív. Ha az e tény jelentette veszélyt összehasonlítjuk azzal, amit a fél kontinens végigmotorozása jelent, akkor nem veszélyes – leg-alábbis a statisztikák ezt mutatják.

A török hatóságok viszont megtesznek minden tőlük telhetőt, hogy megnehezítsék a gyülekezetek életét, különösen az ingatlanhoz jutás tekintetében. Ezért a legtöbb gyülekezet csak bérleménnyel rendelkezik. Bursában a kétmillió városban egyetlen harminc-negyven fős protestáns gyülekezet van;

A bursai katolikus templom

ők egy kicsi, korábban katolikus templomban gyülekeznek össze. Egy ilyen kis templom építéséhez szükséges terület az egyház számára körülbelül hatszáz ezer dollárért szerezhető meg.

Aki hitre jut, megkeresztelkedik, azt a munkahelyén és a családjában erős nyomás éri. Van, aki ezért elmarad a közösségből, de általában igénylik a további kapcsolattartást. A szomszédok, család-

kutyáival katasztrófhelyzetekben segít. Ebbe az irányba szeretné fejleszteni a missziót; egy humán segítőszervezet létrehozásán fáradozik keresztény orvosok, fogorvosok stb. bevonásával, ugyan-

Az Ararat ködbe vesző hegygerince

tagok miatt viszont nem a családlátogatás a megfelelő mód erre, inkább más-képp találkoznak a misszionáriusokkal.

Következő állomásom Ankara volt. Itt egy olyan házaspár vendége lehettem,

is a hegyi falvakban az emberek gyakran harminc-negyven éve nem láttak orvost. A hatóság viszont nem tudhat arról, hogy ez egy keresztény szervezet lenne, mert az nem volna jó ajánlólevél. Kutya-sétáltatás közben mutatta meg azokat a magaslatokat a városban, amelyekről egy-egy rész szépen belátható az esti fényekben, és ahonnan imádkozni szokott az ankarai ébredésért.

Egy évvel ezelőtt láthattunk egy filmet Piliscsában *Ali megtéréséről*. *Ali* egy kis török faluban élt. Meg akart szabadulni alkoholistától, durva életmódjából, ezért ment el Mekkába egy zarándoklatra, el akart mélyedni az iszlámban. Ott álmában megjelent neki Jézus, és azt mondta: „Menj el innen, neked ehhez semmi kö-zöd, te hozzám tartozol.” Ő hazatért, és új életet kezdett Krisztusban. Egy-két évvel később a rádiómisszió keresztül jutott hozzá első Bibliájához. Azon a hon-lapon, ahol ez a történet megtalálható (<http://www.dreamsandvisions.com/>), az ankarai misszionárius gyülekezete lelkipásztorának a története is olvasható. Éppen ezt adták ottlétemkor reggel az egyik tévécsatornán, és a feleség büszkén adta tudtomra, hogy ő szerepel a műsorban.

Működik a médiamisszió, de még nagyobb dolog, hogy Isten milyen módon

Mecset Adanában

– motorkerékpárral

ér el hozzá vágyódó lelkeket keresztyén bizonysgáttétel és a Biblia hiánya ellenére. Utcamissziót is végeznek, ami gyakran kemény vitákat vált ki, de komoly, érdeklődő emberek hangot adnak annak, hogy ők meg akarják hallgatni ezt a fajta üzenetet.

Ankarából Kappadókián keresztül vezetett az utam Adanába, a Földközi-tenger partjára. Hat éve Tarsus felől, Pál szülővárosából érkeztem ide. Akkor még nem volt lehetőségem misszionáriusokat megismerni; most az egyik legnagyobb misszionáriusszervezet révén

volt törökül énekelni az „Ó, mily hű barátunk Jézus” kezdetű éneket.

A misszió jelentős központja a városban a könyvesbolt. Éppen akkor vártak oda egy török lelkészt, aki azt a – mintegy páli – küldetést kapta, hogy évente látogassa végig a három-négy ezer török hívőt számláló kicsi gyülekezeteket, és bátorítsa őket.

Atatürk-szobor minden városban megtalálható. *Musztafa Kemal Atatürk* egyesítette a török csapatokat 1919-ben, fokozatosan kiszorította az országból a görög, olasz, francia, brit alakulatokat,

Az Eufrátesz felső-mezopotámiai szakasza

A Nemrut Dagı-hegy

jutottam el a városba. (Nevüket kérésükre, biztonsági okokból nem írhatom le.) Adanában egy brit–szingapúri (anglikán–metodista) házaspár vendége voltam.

Ebben a kétmillió városban több kicsi gyülekezet van, rendszeresen összegyűlnek imádkozni. Az egyik közösség reggeli imaalkalmán (mindennap tartanak ilyet!) én is részt vettem. Jó érzés

és eltörölte a szultánságot. Ő volt az első köztársasági elnök és miniszterelnök. Mindmáig ható kultusz veszi körül. Országzerte május 19-én tartanak ünnepeket a tiszteletére.

Ezt követően tettem látogatást hat év után ismét Antiókiában. Sajnos most – rekonstrukció miatt – nem jutottam be a Szent Péter apostoli sziklabarlangba. Innen viszont most nem hazafelé vettem

Kappadókia

az irányt, hanem az Ararára, így ezeröttszáz kilométer várt még rám.

Útközben sok csodát láttam. Felső-Mezopotámiában járhattam Urfában (Harran), ahonnan Ábrahám elindult, láthattam a Nemrut Dagı-hegyen az I. Antiochus által emelt hatalmas kőszobrokat, majd az iraki határ közelében Kurdisztántól északkelet felé fordulva elértem Törökország legnagyobb tavát, a sós vizű Van Gölüt, mely a tenger szintje felett kicsivel több mint ezerhét-száz méterrel fekszik. Itt Van városában pihentem meg a másnapi, az Ararát felé vezető út előtt.

Ez a táv már csak kétszáz kilométer volt, igaz, az iráni és az örmény határ közelsége miatt számos katonai ellenőrzőponttal tarkítva. Az Ararát 5165 méteres csúcsát nem pillanthattam meg a felhőzet miatt. A meghatódottság érzése viszont annál nagyobb volt, hogy ott lehettem, ahol Noé bárkája megfeneklett az ősidőkben, és ahonnan Isten kegyelméből újraindulhatott az élet!

Terveim szerint a hely lábánál fekvő Dogubeyazit városában pihentem volna a négyezer-öttszáz kilométer megtétele után. De mégsem álltam meg itt, hanem Erzurumon keresztül folytattam utamat visszafelé, hogy a számomra legkedvesebb, legszebb kis-ázsiai területen tölthessek el egy teljes napot: Kappadókiában, Nevgehir és Göreme vidékén.

Kappadókia nagy részét vulkáni kúpok alkotják; az itt található kisvárosok, falvak lakói zömmel a puha tufába vájt épületeken laknak, és ide várják a turis-

tákat. A Göremei Szabadtéri Múzeumban számos sziklatemplomban gyönyörű freskókat láthatunk a 10–11. századból. Ez a vidék ónixkővéről híres, melyet a mesterek művészi módon munkálnak meg.

Derinkuyuban találhatók az úgynevezett földalatti városok, melyeket a menekülő keresztyének használtak az üldözések idején, de eredetük korábbra nyúlik

hassák az utat, bár a labirintus úgy van kiépítve, hogy a bejárat felfedezése ellenére szinte lehetetlen eltalálni a bűvölyhelyekhez.

A következő nap hosszú út állt előttem Selçukig. Mellette van három kilométerre Efesus romvárosa, szinte az Égei-tenger partján. Élmény volt megtekinteni a nagyszínházat, a Celsus-könyvtárat, az Artemisz-templomot és a vá-

A St. John kávéház Selçukban

vissza. Hét emelet vezet lefelé mintegy negyven méterre a föld alá. A szinteket természetes kürtő köti össze a felszínrel, biztosítva a levegő ventilációját. Az alagutakat gördíthető kőlapokkal látták el, hogyha felfedeznék a bejáratot, elzár-

rosháza romjait, ahová Pált hurcolták, miután az Artemisz-szobrocskákat készítő ötvösök megelégteltek, hogy üzletük összeomlott Pál munkája és a megterések révén. Korabeli műhelyeket is láthattam, talán éppen az ötvösökét.

Selçukban nincs gyülekezet, viszont a néven nem nevezett missziós szervezetnek van egy török munkatársa, aki a St. John Cafében dolgozik, ahol keresztyén könyveket árúsítanak, és kávé vagy tea mellett elbeszélgetnek az érdeklődőkkel. Itt található a 6. századi János-bazilika, későbbi szelzszuk erődítmény. Falán egy táblán az olvasható, hogy János apostol Efesusban élte idős napjait Máriával együtt, akit Jézus a gondjaira bízott a kereszten. Azt is leírják, hogy Domitianus császár halált okozó mérget itatott vele, de Jánosnak nem ártott. Ekkor száműzte a császár Pátmosz szigetére. Itt született a *Jelenések könyve*. Pál csak Domitianus halála után térhetett vissza Efesusba.

Hazafelé Trója érintésével Çanakkalén keresztül a Márvány-tenger déli részén autós-komppal jutottam Trákiába, az ország európai oldalára. Majd Bulgárián, Szerbián áttutazva értem el Magyarországot és Nagytarcsát.

Imádkozunk a törökországi keresztyénekért, akik valóban megfizetik hitük árát! Bátorságuk adjon nekünk is bátorságot, hogy megküzdjük hitünk harcait, hogy Isten megáldhassa a mi halófélben lévő egyházainkat. Hitük adjon nekünk lelkesedést a Biblia évében az élet könyvének tanulmányozására – a Szentírásban minden megvan, amire az életben szükségünk lehet.

Az efézusi nagyszínház

Evangélikusok az olimpián

Összeállította: SZEVERÉNYI ÁGNES

Izgalom a rajtkövön

Telefonos villáminterjú Bor Katalinnal

► **Bor Katalin úszó olimpikonunk, a budavári gyülekezet tagja. Tizen-nyolc évesen egyéni csúccsal 27. helyezést ért el a kétszáz méteres női mellúszásban a pekingi olimpián.**

– Gratulálunk első olimpiai szerepléséhez. Hogy érezte magát? Nagyon izgult?

– Teljesen más volt a hangulat, mint a többi versenyen. Itt sokkal komolyabb volt minden. Persze, izgultam. Sokan mondták, hogy néznek majd a tévében. A szüleim, a barátaim, az ismerőseim, a tanárain... Remélem, nem ez volt az utolsó olimpiám.

– Min múlik, hogy indulhat-e a következőn?
– Jobban kellene edzenem, de most először is le kell érettségiznem. Nehéz összeegyeztetni a tanulást és a sportot:

reggel és délután edzés, közben sulis... Ez így nagyon fárasztó.

– Mi volt a legnagyobb élménye Pekingben?

– Az olimpiai falu. Sportolók minden nemzetből – fergeteges volt a hangulat!

– Mivel töltötték az időt a verseny után?

– Miután végeztem augusztus 13-án, néztük a többi sportágat: a vívást, a kézilabdát. Be volt osztva a napunk, szerveztek városnézést, megnéztük többek között a kínai nagy falat és a tiltott várost is.

– A magyar sportolók indulás előtt kaptak egy-egy Újszövetséget. Hogyan fogadták a sporttársai?

– Volt, aki olvastatta, volt, aki csak belelapozott, valaki pedig megtartotta magának a véleményét.

– Szokott imádkozni verseny előtt?

– Igen, éjszaka, lefekvés előtt, amikor már nem zavar senki, és megvan a belső nyugalom.

A sport mindenre megtanít

► **Dr. Schulek Ágoston negyven évvel ezelőtt a következő mondatot olvasta Hemingwaytól: „A sport megtanít becsületesen győzni nagy emelt fővel veszíteni. A sport tehát mindenre megtanít.” Az idézetet kivágta és az edzésnaplójába ragasztotta... A budahegyvidéki gyülekezet presbitere – aki többszörös magyar rúdugróbajnok és válogatott, február óta pedig újra a Magyar Atlétikai Szövetség (MASZ) elnöke – az atlétikai csapat vezetője volt Pekingben.**

– Sok magyar versenyző már az első selejtezőkön kiesik. Ennek ellenére akár egyéni csúcsot is teljesíthetnek, mégis szinte névtelenül eltűnnek olimpiai izgalmaink közepette. Jobban kellene értékelniük őket...?

– Mindenkit a saját mércéjével kell mérni, sikernek kell tekinteni az ő szereplésüket is. Olimpikonnak lenni óriási dolog. Olimpikonként képviselni egy országot felemelő érzés. Nemcsak az győző, aki megnyeri a versenyt, hanem az is, aki legyőzi önmagát, aki a legtöbbet hozza ki önmagából. Feltéve, ha jól szerepel; mert persze van, aki alulmúlja önmagát. Természetesen ha valaki önmagát múlja felül, az az egyén sikere, nem a nemzeté. Sokéves tapasztalatom alapján és mint világot látott edző elmondhatom, hogy kis országoknál már az is óriási siker, ha bejut a versenyzőjük például egy elődöntőbe.

– Ön szerint mi az oka a magyarok gyengébb szereplésének Pekingben?

– Jobban szerepeltünk, mint amilyen helyzetben a magyar sport van. Konceptiótlanul és nagyon kevés anyagi támogatásból működik itthon a sport. Szerencsére azért vannak még „régis motorosok”, megszállott edzők, akik húzzák a szekeket. Tény, hogy a sportból több bevétele van az államnak, mint amennyit ráfordít.

Állítólag tizennégymilliárd forintot költ sportra – ebből hárommilliárdot a Formula-1-re –, és nyolcvanmilliárd az áfa összege, ami visszatérül az államnak a sportszerek vásárlása után. Állami feladat lenne a megoldás. El tudnám képzelni, hogy például adókedvezménnyel is segíthetnének.

– Rengeteg magyar edző külföldre megy dolgozni...

– Igen, mivel a többszörösét kapja az itthoni fizetésnek. Harminc-nyolcvan ezer forintos munkabérért, másodállásban dolgoznak a hazai edzők; hétvégén is edzést tartanak, versenyekre járnak. Semmilyen szempontból sem becsülik meg őket eléggé. Az edző nevel, kiválaszt, oktat, megtalálja a tehetségeket; olyan pedagógus, akitől a szülők szakmai és emberi szempontból is sokat várnak.

Az is nehezíti a magyar élsport helyzetét, hogy a szülő az azt mondja a gimnáziumi harmadik osztályos gyerekének, hogy most már hagy abba a sportolást, tanulj, hogy felvegyenek az egyetemre! Amerikában ezzel ellentétben a diák nem kap ösztöndíjat, ha nem sportol.

– Dopping. Ahogyan figyeltem a versenyeket, az olimpiai híreket, féltem egy-két újabb magyar doppinggyűjtőt. Ön bízik az atlétáiban?

– Versenyzőinket négy-hét alkalommal ellenőriztük ebben az évben. Nem engedjük volna versenyezni azokat, akik tiltott szerekkel élnek. Ettől függetlenül fennáll annak a lehetősége, hogy valaki az utolsó pillanatban beszéd valamit... Ez egyéni döntés; komoly vonzerő a magas pénzjutalom.

A doppingvizet a rabló-pandúr küzdelemhez hasonlít: az ellenőrzés mindig le van maradva. Az számít doppingszernek, ami szerepel a doppinglistán... Nehéz bármit is mondani erről.

– Mik a tervei a közeljövőben?

– A MASZ elnökségét egy évre vállaltam. Most a magyar atlétika négy-öt éves stratégiáját készítjük, mellyel a következő, londoni olimpián való jobb szereplést szeretnénk megvalósítani.

Siker, amely mindenkié

Fény utcai piac. Szombati nyüzsgés. A pult két oldalán emberek. Vevők, eladók.

– Egy kiló őszibarackot, a sárga húsúból, ha lehet, szép éretteket!

– Máris adom...

Ebben a pillanatban hangos üdvrivalgás hallatszik fentről, a piac galériájáról. A nagy duruzsolásban eddig nem is tudták a lentiek, hogy valahol rádió is szól.

– Megvan!!!

Vevőből és eladóból egy szempillantás alatt szurkoló lesz. A tekintetek egy irányba fordulnak.

– Arany, végre...?

– Hát persze!

– Kik szereztek?

– A mieink... Kovács és Janics.

A sorban álló ismeretlenek egymásra mosolyognak. De szép ez a délelőtti...

■ K. D.

Szurkolónemzet vagyunk

► **Novotny Zoltán sokak számára példakép. A Magyar Rádió főmunkatársa immár legenda: Mexikótól Pekingig sorozatosan tizenegy nyári olimpián vett részt. Rangidősként – és mivel sok új riporter volt a rádiós csapatban – nemcsak azokat a sportágakat kellett közvetítenie Kínában, melyek a kisujjában vannak...**

– Fiatalabb kollégáimat gyakran biztatom egy mondással, mely Vitray Tamástól származik: ne törődjön azzal, hogy egy bizonyos sportághoz kevésbé ért, hanem tekintse úgy, hogy ő az a néző, aki beszélhet róla – kezd a beszélgetést Novotny Zoltán, aki egyébként tagja a Magyar Olimpiai Bizottságnak, valamint alapító elnöke a 2004-ben megalakult Protestáns Újságírók Szövetségének. – Pekingben én is hasonló helyzetben találtam magam: például kajak-kenut legutóbb – a szegedi világbajnokságot és a moszkvai Európa-bajnokságot leszámítva – 1968-ban, a mexikói olimpián közvetítettem. Külön öröm számomra, hogy két arany-, egy ezüst- és egy bronzéremet a kajak-kenusok szereztek, s hogy ezt én közvetíthettem a rádióban.

– Gondolom, tippelt az olimpia előtt. Mennyire jötték be a találgatások?

– Nem igazán jöttek be, néhány kivétellel. Mivel mostanra már kiegyenlítődték a nemzetközi élsportban az erőviszonyok, és mivel több mint kétszáz ország versenyez, nehezebb tippelni vagy jóslani. 2007-ben elért eredményeink alapján azt gondoltam, hogy körülbelül harminc esetben kerülhetünk az első hat közé.

– Ön szerint mi az oka a magyarok ideigényesebb szereplésének?

– Fel kell ismerni végre, hogy nem vagyunk sportnemzet. Mi szurkolónemzet

vagyunk. Tehát nincs mérési lehetőség, kevesen vannak, akik sportolnak. Egy másik ok, hogy a jó szakembereink egy része elment külföldre. Leszereplés? Kudarcs? Nem. Korántsem olyan katasztrófális a helyzet. Az igaz, hogy nyolcvan éve nem szereztünk ilyen kevés aranyat. Valamilyen változásnak be kell következnie a sport felfogásában.

– Ön mint sportriporter tehet valamit a változás érdekében?

– Elvárják. Föl lehet hívni a figyelmet a sport szépségére, örömeire követendő példaképek állításával, az értékekre koncentrálván. Ezenkívül tényfeltáró, oknyomozó riportokkal serkenteni lehet az illetékeseket arra, hogy a sport ne legyen széttagolt, hanem legyen gazdája, és megfelelően irányítsák.

FOTO: MERZA JENO

– Mennyire látott a kulisszák mögé Pekingben? Láta-e a sportolókat sírni örömlökben vagy bánatukban?

– Annak ellenére, hogy így szerepeltünk, több volt a mosoly! Már kijutni is nagy dolog az ötkarikás játékokra, hiszen előtte a sportolóknak olyan selejtezősorozaton kell átesniük, amely olykor sokkal nehezebb, mint maga az olimpia.

– Evangélikus szemmel mit tud elmondani Pekingről?

az Újszövetség és külön füzetben Máté, Márk, Lukács és János evangéliuma. Érdekes, hogy az evangéliumok borítóján a pekingi olimpia logója volt látható, ami rendkívüli, mert eddig még egyetlen vallásos tartalmú kiadványon sem szerepelt az olimpia szimbóluma. Annak ellenére, hogy a hivatalos politika túri, de inkább tiltja a keresztény vallás gyakorlását, Kína a legnagyobb bibliagyártó és -eladó a világon.

Csapatban gondolkodni

► **Schulek Csaba, a Magyar Televízió (MTV) harminchétf éves sportfőszervezője élete eddigi legnagyobb kihívásának tekintti az idei olimpia közvetítését. Pekingi feladatairól, élményeiről és a magyar sportról kérdeztük.**

– Négy évvel ezelőtt, amikor elkezdtem dolgozni az MTV-ben, ezt az olimpiát tűztem ki távlati célként. Kínában nagy szövetítő csapat, ötven ember dolgozott együtt: műszakiak, szerkesztők, kommentátorok, gyártásvezetők, tehát igen sokféle ember. Ennek ellenére – és ezt büszkén mondhatom – egységes, baráti hangulatban folyt a munka; ilyen nem volt az elmúlt húsz évben. Még abból sem származott probléma, hogy valakinek népszerű, másnak kevésbé népszerű sportágakat kellett közvetítenie, pedig a kommentátorok között titkon versengés folyik, hogy ki közvetíthet aranyérem-esélyes eseményt. Meggyőződésem, hogy csak csapatban lehet eredményesen dolgozni.

– Oszti-e azt a véleményt, hogy a magyarok csak aranyérmekben gondolkodnak?

– Igen, de azt nem, hogy ez jó. Jóslatom Peking előtt négy arany volt. Úgy látom, hogy Magyarországon nem veszik igazán komolyan a sportot, nem nemzeti ügy.

Az élsport a tömegsportra kell, hogy épüljön. Nálunk fordítva működik: van élsport, és ennek hatására egy-egy gyerek elmegy egyesületekbe. Külföldön a tömegsportmozgalmakból nőnek ki tehetségek, és van az iskolákban sportélet, nem úgy, mint nálunk: a hazai oktatási intézményeknek nincsenek megfelelő létesítményeik, és nagyon alacsony

a testnevelésórák száma! A világban azt mutatja a statisztika, hogy egy euró, amit a sportra költenek, négy eurót takarít meg az egészségügyben. Ezt Magyarországon nem akarják, mert itt üzlet lesz az egészségügy, ezért nem érdemes a sportba fektetni állami szinten.

– Mit tehet a változás érdekében az MTV sportosztálya?

– Amit lehet, megteszünk azért, hogy népszerűsítsük a tömegsportot, és hogy rávegyük az embereket a mozgásra. Amennyire csak lehetett, folyamatosan

hangsúlyoztuk az olimpia alatt, hogy nem az a lényeg, hogy első legyünk, hanem az olyan emberi teljesítmények a fontosak, mint a kenus Kiss Tamás és Kozmann Gyuri bronzérme, az úszó Cseh Laci ezüstérmei, Kiss Gergő döntős helyezése vagy Gyurta Dani ötödik vagy a kalapácsvető Fazekas Róbert negyedik helye. Ezek számomra különösen értékesek.

Schmitt Pál számolta össze, hogy nyolc érmünk csúszott el egy tuson, egy asszón, egy ponton. Azt gondolom, hogy ez csak részben pénzkérdés. Ha megnézzük az amerikai és a magyar versenyzők között a különbséget, akkor azt láthatjuk, hogy míg az amerikai ver-

senyzőket – finoman szólva – olyan nagy önbizalommal engedik útjukra, hogy el sem tudják képzelni, hogy valaki jobb lehet náluk, addig a mi sportolóink nagy része remegve megy a pályára. Tisztelet a kivételnek, például Vajda Attilának és a vízipólósoknak, mert ők azzal a tudattal szállnak be a hajóba, vagy mennek be a medencébe, hogy ők a legjobbak, „ide nekem az oroszlátn”. Ez pszichológiai kérdés. Amikor az ember eléri a fizikai teljesítményének a csúcsát, akkor már a mentálshoz kell hozzátenni, hogy még jobb legyen.

– Bizonyára a lelki felkészülés is fontos...

– Biztos vagyok abban, hogy nagyon sokat segít a vallás és a hit: a célok kitűzésében, tiszta módszerekkel történő megvalósításukban, a küzdelemben, a saját magunkba vetett hitben. Megmondom őszintén, nem nagyon boncolgattam ezt a kérdést. Nincs is nagyon helye ennek itt, az MTV-ben. Nem divat erről beszélni. Nem derül ki az ember számára, hogy kik vallásosak a versenyzők vagy a kollégák közül.

– Mik a tervei a következő időszakra?

– Miután kipihentem magam, jönnek a szokásos feladatok. Titkon van egy társadalmi célú tervem, egy vágyam, melyet mihamarabb meg szeretnék valósítani, de erről még nem árulok el semmit. A televíziózás nagyon klassz dolog, csak amíg az úkapám (Schulek Frigyes – a szerk.) épületei, remélem, örök időkre állni fognak, addig ezek a tévéműsorok lemennek, és vége.

Gyerekkorom óta bennem él egy mondat: az alkotás teszi az embert emberré. Alkotni születünk erre a földre, nem elősködni vagy akár rombolni. De sajnos sokan rombolnak úgy, hogy nem is veszik észre... Én építeni szeretnék.

10 PONT – MEGÚJULÓ EGYHÁZAK, GYÜLEKEZETEK JELLEMZŐI

„Növeli, ki elfedi a bajt” – „Téríts magadhoz, Uram...”

9. Az épület- és intézményközpontú gondolkodást felváltja a missziócentrikusság. Fenntarthatatlan épületektől megszábadulnak, legyen az akár templom, és a felszabadult anyagi eszközöket a belmisszióra költik.

A 9. ponttal kapcsolatos észrevételek:

Két, egymással ellentétes irányú szempontot látok. Egyfelől valóban a megtért lelkek láthatatlan egyházát kell elsősorban építeni, és csak másodsorban az épületek látható egyházát. De ugyanakkor a látható eszközök bölcsen összeválogatott rendszere segíti missziói küldetésünk teljesítését.

Missziói szemszögből nagy értéket képviselnek az egyetemekhez közel fekvő egyházi tulajdonú telkek és épületek. Konceptuális hibákat elsősorban irodaházak használnak. (...) Középsőiskoláink fenntartása persze nagy gondot jelent, ha megfosztottak bennünket az évszázadok során felgyülemlett közösségi és egyéni vagyonunktól, és nem kaptuk vissza mindazt, aminek a jóvedelme korábban segítette az intézmények fenntartásában. Mégis inkább – az adakozási kedvünk növelése árán is – tartanunk kell az iskolákat, mert ha jól igazgatják őket, akkor egyúttal regionális missziói központok is lehetnek, amelyek a diákok rokonságán túlmenően kihatnak a helyi lakosságra is. (...)

PRÖHLE PÉTER (Budapest)

10. Célul tűzik ki a gyülekezet anyagi önállóságát, és határozott lépéseket tesznek ennek érdekében.

Korszakváltásban élünk. Ilyenkor különösen is érzékelhető a mulandóság és a marandóság feszültsége. Ami nem Istentől van, az előbb vagy utóbb véget ér. Az európai kereszténység tér- és hatásvésztesítését emlegetik, pedig csupán az bomlik most le, ami nem Istentől való.

Az államegyház megszűnésével a népegyházi modell átalakulásra szorul. Vakok vagyunk, ha ezt nem látjuk. „Növeli, ki elfedi a bajt.” (Illyés Gyula) Egyházunknak paradigmaváltásra, bibliai nyelven megterésre van szüksége. Tehetetlenségünk miatt már így is visszafordíthatatlannak látszó folyamatok indultak el egyes területeken.

Ebben az érzékeny helyzetben isteni vezetésre, mennyei látásra és körültekintő bölcsességre van szükségünk. Több-szörösen is összetett ez a kérdéskör, nem lehet sablonokban gondolkodni. Ez a cikkek csak szándékokat, irányokat vázolhat fel.

Nyilvánvaló, hogy a múlt struktúrája, gazdasági modellje és épületei a mai helyzettel nincsenek szinkronban, ezért hosszú távon egy részük működésképtelen és fenntarthatatlan. Az állami „hitéleti támogatás” nélkül az országos egyház és gyülekezeteink jelentős része nehéz helyzetbe kerülne. Határozott lépéseket kell tennünk az újszövetségi mintához való visszatérés érdekében. Előző cikkemben leírt ötletimmel is ezt kíséreltem meg.

Az első három évszázad gyülekezeti önelátóak voltak, mint ahogy a mai ébredésekben biblikus megoldás. Ehhez szükség van arra, amit korábbi tételeimben kifejtettem: a vezetők megtérésben élése, missziói elkötelezettség, munkatársak bevonása, evangéliumi lelkészképzés, kulturális kapcsolatok megtalálása és így tovább.

Templomaink jelentős része nincs kihasználva, ugyanakkor erőn felül próbáljuk rendben tartani őket. Komoly döntést kell hoznunk: épület- vagy missziócentrikus, anyagi vagy lélekközpontú lesz a jövőben a gondolkodásunk? Erre a területre is vonatkozik a jövő alternatívája: megtertség vagy meghalás. Sajnos több közösségünk életében már bekövetkezett a leépülés, az összezsugorodás.

Tízmillióért rendbe hozhatjuk templomainkat, épületeinket. Hitünk, történelmünk és elődeink megbecsülése, de a kulturális értékmegőrzés is ezt diktálja.

Nézünk meg a kérdés másik oldalát! Különböző okok miatt megfogvatkozott gyülekezetek parókiái állnak üresen, templomaikba csupán néhányan térnek be. Külső támogatással, mesterségesen tartunk fenn működésképtelen helyzeteket.

A falakra költött tíz- és százmilliók töredékéből belmissziói bibliáskolát működtethetnénk, és a benne végzett, missziós lelkületű gyülekezeti munkatársak sorát lehetne kiküldeni az üres parókiákba, gondozatlan gyülekezeteinkbe. (Van már erre is egy példa egyházunkban.) A kiterjedt önkéntesi szolgálat mellett főállású vagy tiszteletdíjas kerületi, egyházmegyei gyermek- és ifjúsági munkásokat, evangélikus ének- és zenekarokat, látogató- és családsegítő szolgálatot végzőket lehetne beállítani a sorba.

Tudatoson felépített, más egyházakban is gyakorolt újraesztési kísérletet kell alkalmazni. Ki kell mozdulni abból az ördögi körből, hogy egy lelkész egyedül próbál sok apró közösséget gondozni.

A fentiek alapján néhány épületünkől meg kell majd válni. Erre is volt és van példa; megtartásuknál sokkal fontosabb a misszionárius lelkészek és munkatársak képzése, egyházunk lelki megújulása.

Meglévő templomainkat is át lehet alakítani közösségi életre alkalmasabb terekké: fűthető terem, vizesblokk, könyvtár, játszótér, foglalkoztató. Külföldön láttam: a templom leválasztott előterében, a gyülekezet által működtetett étteremben önkéntesek főztek, ki-

szolgáltak, beszélgettek, lelkigondoztak. Ez egyszerre testi, lelki, szellemi program, vagyis jézusi modell. Nem kell félni tőle. Lehet, hogy egy-két testvérünk megütközik rajta, de elérünk olyanokat, akiket eddig nem tudtunk.

Gyülekezeteink anyagi önállósága érdekében is van mit tennünk. Nem kezdhetjük azzal az átalakítással, hogy hangsúlyozzuk a tized fizetésének szükségességét. Már csak azért sem, mert néhány testvérünk nem pénzt kell kierőltetnünk, hanem éppen támogatnunk kellene őket.

Ezen a területen is feltétel a lelki megújulás. Ahol élő ígét hirdetnek, a gyülekezet biblikusan működik, ott a legtöbb esetben meglesz az anyagi következmény is. Csodák sorát éljük át ilyenkor. Az éhes, sovány, gondozatlan kecskét hiába fejjük...

Amikor az országos egyesületi ifjúsági munkához helyiségekre volt szükségünk, egy számomra ismeretlen néni több évre felajánlotta nagy budai lakását. A felajánlásakor nem tudta, hogy éppen azokban a napokban imádkoztunk megoldásért.

Nagy gyülekezetben erőket meghaladó műszaki felújításokra készültünk, de a kassza üres volt. Ima és elszánás után névtelen adakozó küldött azokban a napokban külföldről egymillió forintot, ami elindította a folyamatot.

Egyik gyülekezetünk néhány éve önállóult csupán, de bevételének tizedét (!) más erőteljű közösség felkarolására használja. Nem azért, mert sok pénzük van, hanem azért, mert a hitük így vezeti őket.

Egyes presbitériumokban arról folyik a vita, hogy éves szinten két- vagy háromezer forint legyen az egyházfenntartói járuléka... Ez a hitelenség és az érdektelenség skandaluma.

Ha a magát evangélikusnak valló háromszázezer testvérünk csupán éves jövedelmének egy (!) százalékát adná, nem kellene kuncsorognunk az államtól „hitéleti” támogatásért. Az egyházalenes politikai erők aktivitásával is számolnunk kell. Ittész János püspök gyakorlati javaslatának (Híd magazin, 2005/4.) komolyan vétele sokat segítené ezen a területen.

Nem lehet idegen a gyülekezeti élettől a tisztességes gazdálkodás sem.

A lelkészek helyzete sem egyszerű és egyértelmű. A „kapálni nem bírok, koldulni szegyellek” (Lk 16,3b) helyzetében élnek, sokan egzisztenciális kiszolgáltatottságban. Jelentős részüknek az állása csak a kívülről érkező kiegészítő jövedelmek és segélyek által tartható fenn.

Több nyugati országban (például az USA-ban, Angliában) a helyi gyülekezetek önfenntartóak. Ha egy közösség nem tudja elérni ezt, megszűnik. Kegyetlennek tűnik első blikkre, de ez a biblikus, vagyis természetes és normális. Ugyanis ez is sarkallja a közösséget az eleven és hatékony lelki életre.

Az áldást, a gyarapodást nem lehet kioroszakolni manipulatív eszközökkel. Ez a kísértése ennek a modellnek. De egyértelmű, hogy csak a jó, ihletett lelkészi és egyházközségi munka az, ami vonzó és eredményes. Azok a tagok maradnak meg az ilyen gyülekezetekben, akik hitre jutnak, és aktívan bekapcsolódnak a szolgálatba. Ehhez pedig elkötelezettségre van szükség.

Örülök, hogy a lap hasábjain lehetőséget kaptam gondolataim kifejtésére. Írhattam volna még más kérdésekről is, és főleg bővebben. Cikksorozatomban kibővített változatát más anyagokkal kiegészítve, egy angliai tanulmánnyal együtt a közeljövőben füzet formájában is kiadom.

Isten irtalmazzon nekünk, adjon megtérést, megújulást, törje meg az átkot életünkben, töltsön be jelenlétével!

Végezetül néhány gondolat Jeremiás siralmából: „Szemem könnybe borult, bensőm háborog, a földre roskadtam népem leányának romlása miatt...” (2,11) „Profétáid hiábavaló látomásokkal ámitottak téged! Nem leplezték le bűnödöt, hogy fordítsanak sorsodon.” (2,14) „Szívük az Úrhoz kiáltott Sion leányának várfala miatt.” (2,18a) „Kelj föl, jajgass az éjszakában, az örköds kezdetén!” (2,19a) „Szeret az Úr, azért nincs még végünk...” (3,22a) „Még ha megszorított is, irtalmaz, mert nagyon szeret.” (3,33) „Téríts magadhoz, Uram, és mi megtérünk...” (5,21a)

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

A tanév kezdetére – csak neked

Útnak indítalak, de nem hamuban sült pogácsával vagy piros alapon fehér pöttyös batyúval, amelyet a válladra vethetsz, tele finomságokkal. A sporttáskádba, mappádba, tarisznyádba, hátizsákodba csak néhány gondolatot szeretnék beletenni, hogy segítsenek utadon.

Elsőként azt kívánom, hogy tűzz ki magadnak megvalósítható, értelmes célokat az év kezdetekor. Például azt, hogy ebből és ebből a tárgyból javítani szeretnék, hogy év végén leteszek egy nyelvvizsgát, hogy a lehető legtöbbet hozom ki magamból. Akinek vannak céljai, az tudja, merre vezet az útja. De amelyek hajtót összeviszva fűjják a szelek, az oda jut, ahova egyáltalán nem is akart menni.

Ezután apró lépésekben haladj. Sohasse vessz el a távoli cél keresgélésében, hanem mindig az előttem álló lépésre figyelj! Mint az eső, amely szépen lassan megöntözi az egész mezőt, úgy haladj te is napról napra a feladatokkal. Meglásd, idővel te is végzel majd velük.

„Álmaid úgy valósíthatod meg, ha minden reggel felkelsz” – olvastam egyszer, s most mondom neked is. Ne élj álomvilágban, hanem cselekedj!

Ha valahol elakadsz, ne félj segítséget kérni. Kezdd el összeírni azoknak a barátoknak és felnőtteknek a telefonszámát, akik valaha is segítettek neked, akikhez bátran fordulhatsz, ha bajba kerülsz. Ne szégyellj megbeszélni velük a problémáidat, esetleges sikertelenségeidet! A kudarcokból mindig tanulhatsz. A rosszat lépd át minél előbb, a jóba kapaszkodj. Így indulj tovább, a segítő barátok támogatásával.

SZÓSZÓRÓ

Ifjúságirovat-gazda: Balog Eszter

Sose hagyj, hogy utadról eltérítsenek – droggal, fásasztó éjszakázásokkal, értelmetlen és céltalan lötyögéssel. Mindig jusson eszedbe, hogy mi a feladatod, a célod, hogy hova tartozol, hogy honnan indultál, és hova tartasz.

Tudj nemet mondani annak, aki olyanra készítt, amit nem akarsz! Ne félj a kiközösítéstől vagy a megbélyegzéstől. Ha határozott a fellépésed, inkább tisztelni fognak azért, mert kiállsz a céljaidért, és nem bújsz mások mögé.

A tanulásban legyen önuralmad. Ha elvégezted a feladatodat, csak utána jöhet a szórakozás, a csoki, a számítógépezés. Az időd hamar elszalad, oszd be jól! Nézz szembe az időrabló dolgokkal, és iktasd ki őket a napjaidból.

■ BALOG ESZTER

HETI ÚTRAVALÓ

Krisztus Jézus megtörte a halál erejét, és az evangélium által világhosszra hozta az elmúlhatatlan életet. (2Tim 1,10)

Szentháromság ünnepe után a 16. héten az Útmutatás reggeli és heti igéi a Jézusban megjelent örök életet hirdetik. A mi életünk is el van rejtve Krisztusban, ha Pállal együtt valljuk: „...többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem...” (Gal 2,20) S már nem megválaszol(hat)atlan a kérdés: „Hol töltöd az örökkévalóságot?” Mert: „Istent szomjazza lelkem, sóvárog az élő Isten után, vajon mikor állhatok az élő Isten elé?” (Zsolt 42,3; LK) Lázár feltámasztása jel, amely Isten dicsőségét zengi: „Atyámfiai, ne bankódjatok azokon, kik elaludtak, miképpen mások, kiknek nincsen reménységük a feltámasztás felől.” (GyLK 728; epistolai antifóna) Jézus „Én vagyok!” igéje valóban cselekvést, történést, létezését munkál: „Lázár, jöjj ki!” És kijött a negyednapos halott a sírból. E kijelentése az úgynevezett arany evangélium (lásd Jn 3,16) beteljesülése: „Én vagyok a feltámasztás és az élet, aki hisz énbenem, ha meghal is, él; és aki él, és hisz énbenem, az nem hal meg soha.” (Jn 11,43.25–26) Pál apostol hitte ezt, ezért tanított így a megigazulásról: Isten „szabadított meg minket, és ő hívott el szent hívással, nem a mi cselekedeteink alapján, hanem saját végzése és kegyelme szerint” (2Tim 1,9). Ezért minden kegyelem az életünkben! Miként heti igénk kijelenti, az Istennek odaszentelt életnek nincs vége, nem hull a semmibe! „Mert a bűn zsoldja (fizetsége) a halál, az Isten (ingyen) kegyelmi ajándéka pedig az (elmúlhatatlan) örök élet Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.” (Róm 6,23) Agabosz próféta megjövendölte Pál megkötözését, de az apostol tudta, hogy „nem nagyobb a szolga az uránál” (Jn 15,20), és nem hagyta magát eltántorítani elhatározásától: „Hiszen én nemcsak megkötöztetni, hanem meghalni is kész vagyok Jeruzsálemben az Úr Jézus nevéért.” (ApCsel 21,13) Jézus szava életre hívó ige: „Leányka, neked mondom, ébredj fel!” Jairus leányának feltámasztása az ő kereszthalálát és feltámasztását, ezáltal a halál feletti győzelmét hirdeti, hogy szeretteid halálhírét hallva „ne félj, csak higgy” (Mk 5,41.36)! A Krisztusban hívők haláluk után Urukkal lesznek; ez sokkal jobb mindennél! Ez alapján el tudod-e teljes meggyőződéssel mondani Pál vallomását? „Mert nekem az élet Krisztus, és a meghalás nyereség!” (Fil 1,21) Az ő nevére előbb-utóbb minden térd meghajol, és Úrnak vallja őt (lásd Fil 2,10–11). Nem veszel el örökre, aki már meghódolt előtte, és akinek a názareti Jézus már bemutatkozhatott: „Én vagyok.” Beteljesül rajtuk az Úr igéje: „Azok közül, akiket nekem adtál, nem hagytam elveszni senkit.” (Jn 18,5.9) Krisztus Urunk megdicsőülése hirdeti: ő Isten! „Ez az én szeretett Fiam, reá hallgassatok!” (Mk 9,7) Luther így int: „Óvakodj attól, hogy csak úgy az ige nélkül kalandozva, Krisztust Istentől elszakítsd. Rajta kívül nincs Isten, hogy megtalálhatnám s hozzájuthatnék.” Ezért legyen a mi számunkra is elég egyedül az Úr Jézus! „Életem, Jézus, egyedül te töltöd be...” (EÉ 387,1)

■ GARAI ANDRÁS

HIRDETÉS

Az EBBE programja 2008 őszén

Az előadások minden hó második csütörtökén 17 órakor kezdődnek, kivéve szeptemberben, amikor szeptember 9-én, kedden lesz az alkalom, ugyanúgy 17 órakor. Helyszín: 1085 Budapest, Úllői út 24., a földszinti terem a könyvesbolt mellett. Téma: *Serkenj fel, aki aluszol!* – A magyar evangélikus ébredés kiemelkedő egyéniségei a 20. században.

- 1. Szeptember 9., kedd (!): *Sréter Ferenc*. Előadó: *Zsarnai Krisztián* beosztott lelkész, Nyíregyháza. (Az előadáson jelen lesz Sréter Ferenc Amerikában élő fia is.)
- 2. Október 9.: *Gáncs Aladár*. Előadó: *Győri Tamás* iskolalelkész (Budapest-Fasor).
- 3. November 13.: *Zászkaliczky Pál*. Előadó: *Zászkaliczky Pál* nyugalmazott lelkész.
- 4. December 11.: *Csepregi Béla*. Előadó: *Fehér Károly* nyugalmazott lelkész.

HIRDETÉS

Közlemény

Szeretettel értesítjük a gyülekezeteket és a hitoktatókat, hogy a *Keresztfa tündököl* című bibliai olvasókönyvet és a hozzá tartozó munkafüzeteket az 1–5. osztályosok számára, illetve a *Krisztus népe Isten nagy csodája* című egyházismereti tankönyvet és munkafüzetét a 6. osztályosok számára megrendelhetik a kiadónál, a veszprémi lelkézi hivatalban, vagy megvásárolhatják és megrendelhetik őket a Luther Kiadónál, valamint a Huszár Gál papír- és könyvesboltban.

Mindig ügyelni fogunk arra, hogy a tankönyvcsomag minden része évről évre, folyamatosan kapható és megrendelhető legyen. (Várjuk a szíves megrendelést azoktól is, akik eddig még nem tanítottak ezekből a könyvekből.)

A kiadványok árai a kiadónál, Veszprém: olvasókönyv, 1–5. oszt. (B5, 272 old., fűzött, keménytáblás): 980 Ft, tíz példánynál több rendelés esetén -10%; egyházismereti könyv, 6. oszt. (B5, 76 old., ragasztott, puhatáblás): 380 Ft, tíz példány fölött: -10%. Munkafüzet, 1., 2., 3. oszt. (A4): 380 Ft. Munkafüzet, 4., 5. oszt. (A4): 480 Ft. Munkafüzet, 6. oszt. (A4): 380 Ft. Útmutató az oktató számára (B5): 380 Ft. *Iső Dorottya sorozatszerkesztő, Iső Zoltán és Magassy Zoltán, a Fraternitás Lelkészei elnöksége*

Oktatási offertórium – köszönet és remény

Egyházunkban minden évben néhány vasárnapi offertórium nem az egyházközség helyi életét segíti, hanem az ország minden gyülekezetét valamely meghatározott célra gyűjt. Ilyen szeptember első vasárnapja, amelyen a tanév indulásának apropójából az evangélikus oktatási intézmények munkájának segítésére gyűjtünk.

Szeretnénk megköszönni egyházunk népének is, hogy a 2006-ban összegyűlt offertóriumot (1,528 M Ft) két olyan programsorozatra költhettük, amely az iskolák/kollégiumok közötti közösségépítést, illetve evangélikus középiskoláinkban a kultúrmissziót segítette elő. Előbbi az idén áprilisban megrendezett EKOSZ-hétvégét, azaz az Evangélikus Kollégiumok Országos Szövetségének soproni megalakulását jelenti, utóbbi pedig az iskolalelkészek és a Mevisz Ladik szakcsoporthoz tartozó együttműködésével néhány evangélikus középiskolában megtartott, 100 éves a Nyugat című rendhagyó irodalomórát a *Misztrál* együttes előadásában.

A 2007. évi kétmillió forintos összeggel a Szélerősítést támogattuk, azon belül is az evangélikus középiskoláinkba járók minél nagyobb számban való részvételét, odajutását, illetve ott színvonalas sátorprogram (lásd *EvÉlet*, augusztus 3.) biztosítását a számukra. A majdnem ezer középiskolás korú diáknak a községi fesztiválon való részvétele mindenképpen azt mutatja, hogy van igény az ilyen típusú programokra, illetve van remény is egyházunk jövőjét szem előtt tartva.

Hálásak vagyunk egyházunk adakozó népének, valamint a zsinat oktatási és nevelési bizottságának, hogy biztosították ezt a lehetőséget, és az idén is biztatunk mindenkit, hogy szeptember első vasárnapján úgy adakozzon az istentiszteleten, hogy tudja: az evangélikus oktatási intézmények diákjai örülnek minden forintnak. Isten áldásával, köszönettel:

Mesterházy Balázs iskolalelkész

ISTENTISZTELETI REND | 2008. szeptember 7.

Szentháromság ünnepe után 16. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: Ef 3,13–21; JSir 3,22–26,31–32. Alapige: Lk 7,11–17. Énekek: 355., 322.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **II., Húvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Szalay Tamás; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 II. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv., családi) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) dr. Csepregi András; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv., tanévnyitó) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV., Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Smidélus Gábor; du. 6. Gáncs Péter; **VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Úllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. (úrv.) Benkőczy Péter; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. (úrv.) Benkőczy Péter; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamás; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Joob Máté; de. fél 10. (úrv., tanévnyitó, családi) dr. Joob Máté; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv., családi, tanévnyitó) Keczkó Pál; de. fél 12. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Szirmai Zoltán; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 75. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Bátorovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., tanévnyitó) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. (úrv.) Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv., tanévnyitó) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kósa László; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kósa László; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Hulej Enikő; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Hulej Enikő; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Máté; **Budafoke, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi (református templom)** de. fél 9. (tanévnyitó) Lacknerné Puskás Sára; **Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás** de. 11. Fehér Károly.

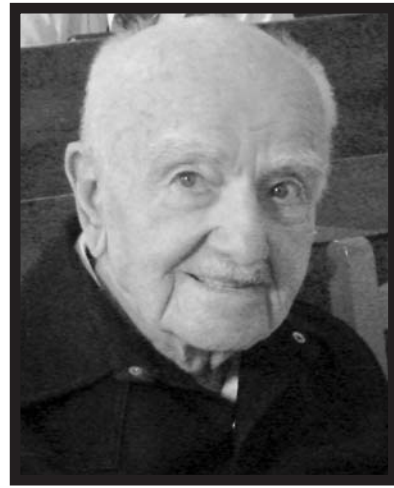
■ Összeállította: BODA SZUSZA

Akár alkalmas, akár alkalmatlan az idő

Nyíregyházán 2008. augusztus 25-én álltunk meg *Megyer Lajos* lelkész testvérünk ravatalánál, aki Isten igéjét alkalmas és alkalmatlan időben hűségesen hirdette (2Tim 4,2) 1935-ben történt lelkesszé szentelésétől kezdve 1983-ban akarata ellenére történt nyugdíjazásáig s azután is, amíg Isten testi, lelki, szellemi erőt ajándékozott neki betegségei közepette.

Megyer Lajos 1911. augusztus 18-án született Miskolcon, kisiparos családban. 1930-ban érettségizett kitűnő eredménnyel a miskolci Lévy József Református Gimnáziumban. Városi ösztöndíjjal 1935-ben fejezte be teológiai tanulmányait Sopronban. 1972-ben a New York-i magyar evangélikusok, akiknek hosszú ideje nem volt már lelkésziük, szerették volna meghívni papjuknak, de a honi egyházi vezetők mereven elzárkóztak ez elől. Hosszú gyengélkedés és betegkedés után 2008. augusztus 14-én fejezte be földi életét.

Az igazszolgálatnak rendelt alá magát: önmagát, családját, lelkészeget, és tizenhárom évi hajdú-szabolcsi esperesi munkáját, melytől 1965-ben azért vált meg, mert elutasította az ügynökösködést. Igehirdetői működése egyéves özdi segédlelkései idejének a ki-telével a nyíregyházi gyülekezetéhez és szövőnyaihoz kapcsolódik. Jóval több mint száz gyülekezetben szolgált evan-

gélizációs alkalmakon és templomépítési gyűjtőutakon. Eredményességét a felépült templomok jelzik: 1940-ben a nyírszölösi, 1942-ben a kálmánházi, 1951-ben pedig a borbányai templomot szentelték fel, és részt vett a nyíregyházi kistemplom létrehozásában is. Kerékpárral, majd segédmotorral, 100-as, később 125-ös Csepelen, végül Trabanton látogatta a családokat, szövőnyokat.

1937-ben vette feleségül *Benyhe Vilma*t, aki mindvégig segítő társa volt a szolgálatban. Házasságukat négy gyermekkel áldotta meg Isten (†*Árpád, Zsuzsa, Márta* és *Márta*). Sok öröme volt unokáiban és dédunokáiban.

Szolgálatában és életútján akadályok, buktatók és olykor súlyos küzdelmek is jelentek. Mindezeket Isten eszközeinek tekintette, amelyekkel neveli, formálja őt és alkalmasabbá teszi a szolgálatra. Nemcsak észrevette mások szenvedését, hanem segített is, ahol tudott. Feleségével együtt életük kockázatásával mentettek embereket a vész-korszakban. Esperesi szolgálata alatt igyekezett védeni lelkésztársait a politikai támadásoktól, az áthelyezésektől. Élete akonyán, amikor már lányuk gondoskodott róluk Érdén, hosszú, sokszor göröngyös életútjára úgy emlékezett vissza, mint amelyen Isten kegyelmesen megtartotta; úgy érezte, az Úr mindvégig a tenyerén hordozta őt.

Isten igéjének szolgálatában nem futott vakvágányra, mert tudta, hogy a gyülekezettel együtt ő is hallgatója Isten igéjének, akkor is, amikor megítél, akkor is, amikor meggyógyít, amikor az örömhír hangzik el a megváltásról, a szabaduláshoz és az üdvösségről Jézus Krisztusban. Az élet útján maradni annyit jelent, mint Istennek engedelmessé válni, Jézus Krisztust követni. A temetésén elhangzott igék – Jer 20,9 és 2Tim 4,6 – világították meg hosszú életútját és szolgálatát, amelyről megemlékeztünk a gyászoló családdal, valamint a nyíregyházi és az érdi gyülekezet tagjainak körében.

■ RÖZSE ISTVÁN

Sántha Károly halálának nyolcvanadik évfordulójára

Isten bölcsen alkotta meg a világot s benne az embert. Mire megöregszünk, s szűkül előttünk a jövő, szeretettel megnyitja előttünk a múltat, és engedi, hogy újra rátaláljunk a maradandó emlékekre. Élünk ezzel a lehetőséggel! Emlékezzünk *Sántha Károlyra*, „anyaszentgyűzőnk dalos pacsirtájára”, aki nyolcvan évvel ezelőtt, 1928. szeptember 6-án tért nyugalomra. A Farkasréti temetőben temették el.

1840. október 22-én született Kecskeméten. Édesapja nyolc gyermekét lutheri szellemben nevelő, szerető szívű szücs-mester volt. A munkás napokat imádságos esték követték, amelyek *Paul Gerhardt* gyönyörű énekeivel fejeződtek be. Az édesanya, *Devossa Klára* mély hite nagy hatással volt Károly lelkére. *Édesanyánk* című verse ékes bizonyítéka ennek.

A népiskola és a gimnázium elvégzése után az evangélikus teológiára ment Budapestre. A beteg lelkek gyógyítása volt a célja. Professzorai *Ballagi Mór*, *Török Pál*, *Székács József* („az ország papja”) voltak.

Már ekkor verselni kezdett az ifjú Sántha Károly. Költeményei ismertté tették irodalmi körökben. Egy ízben Székács püspök bemutatta őt *Arany János*nak. Arany meleg kézszerítése és írásra buzdító szava egy életen át végigkísérte költői ambíciójában.

1866-ban Sárszentlőrincen került káplánnak. Utána Tolnanémedi, Sand és Várpalota következett. 1876-ban visszatért Sárszentlőrincbe. Harmincnégy esztendő szolgálat után, 1911. április 16-án nyugalomba vonult, és Budapestre költözött.

Négy gyülekezet körében élte le a gazdag életét. Mindegyik helyhez kötötte valami kedves emlék. Tolnanémediben ismerte meg *Kirchner Idát*, a mucsfai lelkész lányát, aki egy életen át szeretett, hű társa, „életének fele” volt.

Sandon született első gyermekük, Várpalotán két másik, és Sárszentlőrincen ismét gyarapodott a család egy fővel. E falu lett igazi otthona. A színmagyar, színevangélikus községben békeség, jólét honolt. A szeretett lelkész jól érezte magát. Itt írta legszebb verseit.

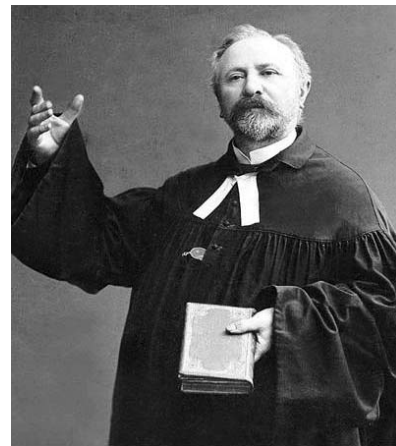
Mint ember és mint lelkipásztor

Az elmondások alapján melegsívű, szeretetet sugárzó, a rászorulókon segíteni akaró, szelíd ember volt. Valóban „a lelkék gyógyításának” szentelte életét.

Kiváló szónok, igehirdető volt. Mondatai költői eszközökben bővelkedtek.

Lelkipásztori szolgálatát élete legdrágább jutalmának tekintette, olvashatjuk a *Pályám fordulóján* című versében.

Szerette a művelt emberek társaságát. Főleg irodalomkedvelő barátokkal vette magát körül. Akkoriban szinte szellemi és irodalmi központtá vált a lőrinci parókia.

Sántha Károly hatalmas termetű ember volt. Boltozatos homloka alatti szelíd kék szemé nyájas derűt, szeretetet sugárzott. Későbbi utódja, *Fábián Imre* főesperes (szeretett lelkészem) így ír a költő papról: „Magunk előtt látunk egy Istenben gyökerező, élő hitében kiforrott, Krisztus vérében megnyugodott, kereszt tövében álmokat álmódó, életlátással gazdag, örvendező, boldog embert, aki itt járt köztünk, mint ahogy tél után itt jár a tavasz enyhe szellője. Életet fakasztó napsugara hirdelve hozza a diadalmas életet.”

Maga Sántha Károly így ír leglényesebb tevékenységéről élete végén: „Énekeltem, imádkoztam / S az eget a földre hoztam.” *Epilógus* című versének utolsó versszaka aláhúzza előbbi mondását: „Estém itt, jöjj, csendes álom. / Szébb életre hív halálom. / A test lesz csak szálló köddé, / Él a lélek, él örökké.” (Ez a versbe költött hitvallás a *Harangszóban* jelent meg halála napján.)

A költő és énekköltő

Ő maga így jellemzi költészetét: „Zengtem hazát, szerelmet, Istent.” Művei között vannak hazafias versek, például: *Régi dal; Apostol; A magyar ifjúsághoz*. Anyjához íródtak: *Áldásom az ő szent nevén; Édesanyánk*.

Álljon itt egy részlet feleségét elírató versciklusából: „Ott vagy te már a magasban, / Csak tested a mélyben. / Úgy

hull rád a göröngy, mint gyöngy / Egy falu nevében.” (*Ne sírj!*)

Egyéb művei: *Egyházi költemények; Világosság; Buzgóság könyve; Költemények; Szent hangok; Olajfalevelek; Hárfahangok; Háborús idők imádságkönyve. Órangyal* című ifjúsági imádságkönyvével érte el a legnagyobb sikert. Alkotott még adventi és böjti imákat, írt konfirmációi áldásokat, és így tovább. Itt jegyzem meg, hogy Arany János lapjának munkatársa volt.

Megírta Sárszentlőrinc község történetét. A magyar *Agendában* százhusz imádsága jelent meg.

Sántha Károly jelentősége az énekköltészetben alapszik. Énekei követik az egyházi év alkalmait. A *Dunántúli énekkönyvet* létrehozó alkotócsoporthoz *Payr Sándor* és *Zábrák Dénes* munkája mellett az övé volt a legjobb. Ő írta a *Dunántúli énekkönyv* szövegeinek egyharmadát (százöt saját és hatvankilenc átdolgozott éneket).

Csodálatos, himnuszterű alkotása „A hatalom Istenének csendüljön ajkunkon ének...” kezdetű. Egy másik, szinte családias hangulatú énekszövege: „En Istenem, bemutatom én estéli áldozatom.” Úrvacsora énekei: *Atyám, kegyelmezz!*; *Ó, töröld el én vétkem!*

Karácsonyra születtek a következők: *Itt vagy, óh, szent karácsonyeste; Szálljon hálnak galambszármayon. Újévre: Ki öröktől fogva voltál. Nagypéntekre: Csendes a sír, Jézus alszik.*

És jött a csendes álom...

A *Harangszó* 1928. szeptemberi száma így búcsúzik tőle: „Miatán eldalloa utolsó dalát a Harangszónak, amely valamikor az ő verseivel indult, fogadta Kapi Béla püspök barátját. Elbeszélgettek. Eljött az utolsó este: jött »a csendes álom«. Sántha Károly, anyaszentgyűzőnk büszkesége, dalos pacsirtája örökre elaludt. A lant kettőtört, elhallgatott »szent Dávid kobza«...”

Élete valóban nagy találkozás volt a Krisztussal, akinek teljesen foglyul adta magát. Krisztust dicsőítette nap nap után szebbnél szebb verseiben, énekeiben dalos lelkével mindnyájunk nagy lelki gyönyörűségére. „Krisztusért szolgált egyházát s egyházáért Krisztusát.”

Immár nyolcvan éve elköltözött, de él lelkének öröksége. Emléke legyen áldott!

■ TÓTH MÁRTA nyugalmazott tanárnő, okleveles kántor

Új Firefox böngésző

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Erdélyi Károly

► Egyházunkban évek óta szerepel az ajánlott és a <http://letoltes.lutheran.hu/> oldalon elérhető szoftverek között a Mozilla Firefox böngésző. Gyors, biztonságos, nyílt forrású szoftver. A közelmúltban a Firefox nem csupán feljebb lépett egy lépcsőfokot, hanem gyakorlatilag egy emelettel feljebb ugrott.

Június 17-én lehetett először letölteni a Firefox böngésző 3.0-s változatát az interneten keresztül, a jól előkészített akcióval egyúttal Guinness-rekordot is fel szerettek volna állítani a fejlesztők. Nos, a rekord meglett, 24 óra leforgása alatt világszerte több millióan töltötték le a böngésző legújabb, újításokkal bővebben ellátott változatát. A nagy visszhangra jellemző, hogy a konkurens Internet Explorer fejlesztői egy IE logóval díszített tortát küldtek elismerésük jeléül.

De mivel is tud többet a szoftver új változata? A Mozilla hivatalos európai honlapja (www.mozilla-europe.org) azzal a cseppel sem vakmerő megállapítással jellemezte a fejlesztést, hogy a Firefox 3 „újraértelmezi az internetezés élményét”. A Firefox 3 megjelenése pillanatában 48 nyelven volt elérhető, 15 000 módosított tartalmaz, mintegy háromszor gyorsabban tölti be a látogatott weblapokat, növelték a rosszindulatú oldalak elleni védelem hatékonyságát.

Ha csak ennyi történt volna, már akkor is elégedettek lehetnének a programozók, de ezzel még nem ért véget a kisebb-nagyobb fejlesztések sora. A programhoz új letöltéskiszolgálókat, kapott podcast- és videóletöltés-támogatást,

automatikus URL kiegészítést. Egyszerűbb a bővítmények kezelése, valamint a könyvjelző- és címkekezelés.

Az új változat letölthető a fenti címen kívül a magyar Szabad Szoftver Alapítvány honlapjáról (<http://mozilla.fsf.hu/>), valamint egyházunk szerveréről (<http://letoltes.lutheran.hu/>) is.

Bárkiben felmerülhet a kérdés, hogy miért olyan lelkes a méltatás, hiszen egy szoftverfejlesztő vállalatnak elemi érdeke, hogy jobba, hatékonyabbá tegye és minél szélesebb körben terjessze a termékét. A Firefoxot fejlesztő csapat azonban nem profitérdekelt vállalkozásként működik, hanem egy alapítvány keretében, adományokból dolgoznak.

A Firefox sikere ebből a szempontból egyértelműen a szabad szoftverek világának sikere, azoké, akik azt vallják, hogy az informatika szabadsága az ember alapvető jogainak része, és ennek a korlátozását jelentik a szoftvermonopóliumok díjfités ellenében árult termékei. Bebizonyították, hogy lehet nonprofit alapon is csúcsmínőséget készíteni.

Aki eljutott idáig az olvasásban, sejtetheti, hogy a fejlesztőcsapat nem dőlt hátra kényelmesen a karosszékben a si-

ker elérése után, hanem még nagyobb lendülettel folytatta a munkát. A napokban került a világhálóra az újabb hír, hogy tovább gyorsul a böngésző, hiszen a JavaScripteket kezelő rész újabb frissítésein dolgoznak. Az új TraceMonkey motor segítségével a kód végrehajtása az eddigi sebesség többszöröse gyorsul, az átlag felhasználó legalább kétszeres gyorsítást tapasztalhat. A jelenleg fejlesztői változatban elérhető szoftver ezenkívül támogatja az ogg fájlformátumot, amely ugyan pillanatnyilag háttérbe szorul az MP3 mögött, de nyílt forrású, és a fejlesztés eredményeként könnyebben terjedhet el a világhálón.

Az internet egyre inkább meghatározza mindennapjainkat, egyre többen szerezzük be információinkat a világhálóról, hiszen könnyebb, olcsóbb a hírekhez való hozzáférés, másrészt nem vagyunk egy-két nyomtatott sajtótermék vagy tévéhíradó híreihez kötve, hanem számtalan forrásból tájékozódhatunk. Az új Firefoxsal mindezt kényelmesebben, biztonságosabban és sokkal gyorsabban tehetjük meg.

■ – ERDELYI –

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

...és én – frissen konfirmáltak országos konferenciája Gyenesdiáson

Az idei országos evangélikus konfirmandustábor napi témái a következő kérdéseket járták körül: Hol a helyem? Mi a szerepem? Hogyan valósulnak meg bennem e kapcsolatok: a többiek és én; a felnőttek és én; a világ és én; én és én; Isten és én? A gyenesdiási Kapernaum Evangélikus Üdülő, Szeretetotthon és Konferenciatelepen augusztus 17. és 23. között huszonnégy, 13–16 év közötti fiatal beszélt meg és boncolgatta ezeket a témákat lelkes, teológus és hittanár vezetők társaságában játékok, kirándulás és az elmaradhatatlan balatoni strandolás mellett.

A délelőtti interaktív előadásokon próbáltunk a résztvevőkkel együtt gondolkodni játékok segítségével és beszélgetve arról, hogy mi is az én szerepe különböző kapcsolódási pontjainkban. Meglepő volt megtapasztalni a csoportos beszélgetésekben a fiatalok nyíltságát, kíváncsiságát, a bennük bujkáló kérdések iránti érdeklődést. Mertek bátran véleményt mondani, megszólalni, felszólalni egy-egy fórumon vagy akár kettesben egy vezetővel. Az esti áhítatok az adott nap témájához kapcsolódtak.

A gyenesi konferencia-központ családias, meghitt hangulata sokat segített a csapat egymásra találásában. A vele egy udvarban lévő szeretetotthon lakóival is kedves barátságban telt a hét; a konfirmált fiatalok egy délelőtti énekléssel és általuk készített, gyöngyökből fűzött karkötővel köszöntötték az idős testvéreket (*felvételünkön*).

Vezetőként már ötödször vehettem részt ebben a táborban, bár most egészen más vezetői felállásban, mint eddig. A hetet Pángyánszky Ágnes pilisi lelkész tartotta a kezében, nagyon hozzáértően, rátermetten és jó hangulatot teremtve felnőttek és fiatalok között egyaránt. A záró istentiszteleten fontos gondolatot kaptunk útravalóként Krámer György – szintén pilisi – lelkésztől az Isten és az én közös történetének a kezdetéről: Isten mindannyiunkkal szeretne elkezdni egy közös történetet, amelynek a kezdete lehet, hogy pont ezen a héten volt.

Nagyon fontosnak tartom ezeket az országos táborokat, ahol a más környezetből, más gyülekezetből érkező gyerekek más-más gondolkodással találkozhatnak, és életre szóló barátságokat köthetnek. Remélem, hogy jövőre is ugyanígy együtt lehetünk, új arcokat is megismerve, vidámságban, játékban, beszélgetésekben, új ismeretségekre, új ismeretekre szert téve!

HORVÁTH NOÉMI hittanár szakos hallgató

Maradandó érték

Az alábbiakban közöljük idősebb Hafenscher Károly olvasói levelét, amelyet Szabó Lajosnak, a Határ menti meditációk című kiadvány szerkesztőjének írt. (A Luther Kiadó ezen, júliusban megjelent kötetéről bővebben lapunk 5. oldalán olvashatnak.)

Kedves Lajos!

Csak el ne dobjátok, tudniillik Határ menti meditációk című kiadványotokat, a 7. Szélróza találkozó – véleményem szerint – legértékesebb publikációját! Maradandó érték. Gondolatébresztő, mobilizáló, reményt keltő írásgyűjtemény.

Kívülállóként a közepi Szélróza eddigi, általam belátható anyagánál jelentősen többet mutat. Akár a zsúfolt programfüzet, akár az Evangélikus Élet tudósításai vagy a rádiós felőra sok hasznos közleménye fölött áll. A Határ menti meditációk maradandó, lelkészek számára is újra és újra használható anyagot közöl.

Csak el ne dobjátok, mint egy lejárt műsorfüzetet a hangverseny vagy előadás után! Ez a füzet bevonulhat a magyar protestáns meditációs irodalom kincstárába – nem múzeumába, ahol csak a múlt értékeit őrizzük, hanem előremutató anyagként. Másként napi használatra is jó, és az én öreg nemzedékem számára is a jövő hangját hallatja. Van mit tanulnunk az egy témát meglepetésszerűen sokoldalúan megközelítő továbbadásról, valójában felfogott lehetőségeinkről és határainkról (Möglichkeiten um Grenzen).

Nyelvileg új szófordulatokat, élenkítő jelzőket hoz, nívós irodalmi nyelven, még egy öreg bojtár számára is érthetően. A mai világirodalomban is tanulgatom az új jelzőket; ez a füzet is segít ebben.

Reményt keltő kiadvány! Ha ilyen a felnőtt, érett ifjúságunk, ilyenek a teológushallgatók és a laikusok, úgy nem kell félni a Magyarországi Evangélikus Egyházat. Köszönettel, hálaadással olvashattam, a még élő öreg nemzedék mindent kritizáló véleménye helyett szívesen tanultam a magas szintű írásokból. Friss levegőt áraszt – csak el ne dobjátok! Szeretettel:

KÁROLY BÁTYÁD

Megrendelőlap

Ezennel megrendelem az Evangélikus Életet

- egy hónapra: 865 forintért fél évre: 5170 forintért
 három hónapra: 2585 forintért egy évre: 10 340 forintért

Név:

Cím:

A fenti előfizetési díjak belföldre érvényesek!

Kérjük, a szelvényt NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL töltsd ki,

és küldd vissza az alábbi címre:

Evangélikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.

(A borítékra szíveskedjék ráírni: „Előfizetés”.)

A szelvényt az 1/486-1195-ös faxszámra is elküldheti.

Kérjük, hogy esetleges kérdéseivel, az előfizetéssel kapcsolatos problémáival keresse Vitális Juditot az 1/317-1108-as vagy a 20/824-5519-es telefonszámon.

Előfizetéssel kapcsolatos e-mailjét a judit.vitalis@lutheran.hu címre küldheti el.

Énekeljétek az Úrnak!

Biblia-év a Művészetek Palotájában

A Magyar Bibliatársulat szeretettel ajánlja az érdeklődők figyelmébe a 2008-as Biblia-év második központi rendezvényét, a Művészetek Palotájában szeptember 30-án megrendezendő hangversenyt.

Műsoron: J. S. Bach: Magnificat, BWV 243. Előadja a Lutheránia énekkar és a Budapesti Vonások. Vezényel: Kamp Salamon. Mendelssohn-Bartholdy: 42. zsoltár. Előadja a Debreceni Kollégiumi Kántus, a Psalterium Hungaricum énekkar és a Károli Gáspár Református Egyetem Soli Deo Gloria énekkara (karigazgatók: Arany János és Hargita Péter), valamint a Zuglói Filharmónia – Szent István Király Szimfonikus Zenekar. Vezényel: Berkesi Sándor. Arthur Honegger: Dávid király – szimfonikus zsoltár három részben. Előadja a Zuglói Filharmónia – Szent István Király Szimfonikus Zenekar és Oratóriumkórus. Vezényel: Záborszky Kálmán.

Jegyek kaphatók a helyszínen, a Concert és Media Kft. jegyirodáiban és az interneten (www.jegyelado.hu) 1700, 2600, 3500 és 4500 forintos áron. Korlátozott számban kedvezményes árú jegyek igényelhetők a Magyar Bibliatársulatnál az 1/209-3033-as telefonszámon is.

Csokoládé krémtorta

Hozzávalók a tésztahoz: 5 db tojás, 25 dkg kristálycukor, 3 evőkanál kakaó, 10 dkg liszt, kiskanálnyi sütőpor, 5 evőkanál víz. A krémhez: 2 db tojás, 15 dkg porcukor, 2 púpozott kiskanál neszkáv, 14 dkg (lehetőleg 60-70%-os) étcsokoládé, 25 dkg Rama margarin, 5 evőkanál víz, sütőrum.

FOTO: BODA ZSUZSA

A tészta elkészítéséhez a tojássárgákat habosra keverjük a cukorral és a vízzel. Hozzákeverjük a kakaót, a lisztet és a sütőport, majd a legvégén a kemény habbá vert tojásfehérjéket. Kizsírított, lisztezett tortaformába öntjük, és 160 Celsius-fokon körülbelül 25 perc alatt megsütjük.

A krém elkészítéséhez simára keverjük az egész tojásokat, a porcukrot és a neszkávét a vízzel, majd belereszeljük az étcsokoládét. Az egészet gőz felett kevergetve simára főzzük, kevergetve kihűtjük. Egy másik edényben habosra keverjük a margarint, amelyet azután a csokimasszához keverünk és kevés sütőrummal ízesítünk. A kihűlt tésztát kettévágjuk, megtöltjük a krémmel, illetve kívülről is megkenjük vele.

HIRDETÉS

A Páratlantklub következő alkalmára szeptember 16-án, kedden 18 órai kezdettel kerül sor a Magyarországi Evangélikus Egyház országos irodájának földszinti termében (1085 Budapest, Üllői út 24.). Vendég: Mado-csai Bea, a Magyar Katolikus Rádió munkatársa, aki *Út a megbocsátásig* címmel tart előadást. Minden 25–45 év közötti egyedülálló – nemre, felekezetre való tekintet nélkül – sok szeretettel várunk! Az alkalomról érdeklődni a 20/824-2791-es telefonszámon, valamint a marta.pinter@lutheran.hu e-mail címen lehet.

A Páratlantklub ötletgazdája és a Magyarországi Evangélikus Egyház Női Missziói Szolgálat

SOHA NEM BOCSÁTOM MEG MAGAMNAK, HOGY HAGYTAM AUTOBA ÜLNI A LEGJOBB BARATOMAT OLYAN ALLAPOTBAN

MEGHALT A LEGJOBB BARÁTNŐM

„Az volt az első alkalom, hogy a szüleim megengedték, hogy elvigyem a kocsi. Összeszedtem a barátnőmet, aztán elindultunk bulizni. Remek volt a hangulat, énekelünk, körbe járt a pezsgősüveg. Én is meghúztam egyszer-kétszer. Aztán rá akartam gyújtani, de a cigi kiesett a számból. Csak egy pillanatra néztem le, de mire újra az útra pillantottam a szembesávban találtam magam. Már csak a kormányt félerántani maradt időm. Az anyósülésen ülő legjobb barátnőm meghalt.” (Eszter, 20)

TE LEHETSZ A KÖVETKEZŐ!

TISZTA FEJJEL
a diszkóbalesetek ellen
www.police.hu

A diszkóbalesetekkel foglalkozó riportunk az Evangélikus Élet augusztus 17–24-i (33–34.) összevont lapszámában olvasható.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

A Vecsési Evangélikus Egyházközség megválasztott lelkészét, *Heinemann Il-dikó*t szeptember 7-én, vasárnap 16 órakor *Krámer György*, a Dél-Pest Megyei Egyházmegye esperese iktatja be hivatalába. Szeretettel hívjuk és várjuk erre az örömteli istentiszteletre.

A gyülekezet presbitériuma

A Farkasréti ökumenikus esték következő alkalmán, szeptember 8-án, hétfőn 18.30-kor *dr. Balla Péter* református teológus *Mit tanulhatunk egymástól?* – *Felekezeti értékeink kölcsönös megbecsülése* címmel tart előadást és vezet beszélgetést (evangélikus-református templom, Budapest XI. ker., Németvölgyi út 138.).

A rákosszentmihály-sashalmi evangélikus gyülekezetben (1161 Budapest, Hősök tere 10-11.) szeptember 8-án, hétfőn 19 órakor *Taizé-ima*, énekegyüttlés lesz. Előtte 18.30-kor agapé (esti uzsonna). Információ: <http://gyertyafeny.lutheran.hu/>. Szeretettel hívjuk és várjuk a kedves testvéreket.

Az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME) szeptember 15-én, hétfőn 17.30-kor az Üllői út 24. utcáról nyíló előadóteremben tartja első őszi alkalmát. *Szirmai Zoltánné* beszámol a Nemzetközi Missziológiai Tanulmányi Intézetek Szövetségének Magyarországon tartott 12. nagygyűléséről *Missziológia a 21. században* címmel. Minden érdeklődőt szeretettel vár az EKME vezetősége!

Már két éves az Evangélikus Hírszolgálat! 2008 szeptemberétől angolul és németül is. Hírek egyházunkról a magyar média és az evangélikusság számára. Feliratkozás: hirszolgalat@evangelikus.hu.

Szeretettel várjuk az érdeklődő nő- és férfi testvéreinket a női misszió országos találkozójára október 4-én, szombaton 10 órai kezdettel a Budapest-Józsefvárosi Evangélikus Egyházközség templomába (az Országos Iroda épülete, Budapest VIII., Üllői út 24. II. em.). Az alkalom meghívott vendégei, *Balczó András* olimpiai bajnok öttusász, a nemzet sportolója és *Faragó Laura* énekművész *Reánk bízott idő* címmel vallanak életpályájukról, lelki hátterükről.

A rákoskeresztúri evangélikus templomban szeptember 14-én, vasárnap 10 órakor adunk hálát Istennek *Kósa László* lelkész nyugalomba vonulása alkalmából a gyülekezetben végzett harminckilenc esztendei szolgálatáért. Ugyanaznap 15 órakor iktatja be hivatalába *Győri Gábor*, a Pesti Egyházmegye esperese *Nagyné Szeker Éva* megválasztott rákoskeresztúri parókus lelkészét. Az istentisztelet igehirdetői szolgálatát *Gáncs Péter*, a Déli Egyházkerület püspöke látja el.

Ünnepi istentiszteleteinkre és díszközgyűléseinkre mindenkit szeretettel hívunk és várunk.

A gyülekezet elnöksége

50 ÉVE HARANGÖNTÉS ÖRBOTYÁNBAN **GOMBOS MIKLÓS** aranykoszorús harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu. Levélcím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121. Tel.: 28/360-170; mobil: 30/948-9575. E-mail: gombosmi@harangontes.hu; gombosmi@invitel.hu.

SZÜLETÉS

Örömmel és Isten iránti hálával tudatjuk, hogy augusztus 11-én megszületett harmadik fiunk, *Barnabás Örs*. „Bizony, az Úr ajándéka a gyermek, az anyaméh gyümölcse jutalom.” (Zsolt 127,3)

Selmezci Lajos Péter és Fazekas Andrea

HIRDETÉS

MAGYAR KÉPGYŰJTŐ- ÉS MŰTÁRGYDINASZTIA SARJAI CSALÁDI BEREZKY-MÓZESGYŰJTEMÉNYÜK BŐVÍTÉSÉRE,

kézpénzért európai aukciós áron vásárolnának kiemelkedő, művészi magyar és külföldi festményeket, egyedi, különféle Zsolnay-, üveg-, szobor-, bútor-, óra-, szőnyeggyűjteményt és örökséget. Ingyenes kiszállítás és értékbécsél! Tel.: 30/486-5300, 20/336-2051, 20/351-3542.

APRÓHIRDETÉS

Házvezetőnői, gyermekfelügyeleti vagy idősgondozói feladatokat vállal Érden lakó, középkorú hölgy. Tel.: 30/251-2345.

Lakás kiadó számlával hívó fiataloknak vagy családnak. 50 000 Ft/hó, 55 m², gázfűtéses, Pestlőrincen a metrótól 15 percre. Tel.: 70/343-1002; 1/276-8528.

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorony legszebb díszé a toronyóra. Ön-nél működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, -javítás. 5 év garancia. Konkoly Múvek Toronyóragyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Ezt mondja az Úr: Engem keressetek, és éltek! Ám 5,4 (Mk 1,32–34; Jn 11,1/2/3.17–27/41–45; 2Tim 1,7–10; Zsolt 140) Aki keres, talál – mondja a közmondás. Legyen ki-ki élelmes, talpraesett, mert másképp nem hullik az ölébe semmi. De ugyanakkor a keresők talán nem is boldogok ebben a világban, hiszen valami éhséget, szomjúságot, valami be nem töltött úrt éreznek, valamit, aminek hiányában nem teljes az életük, bár lehet, hogy – látszólag – megvan mindenük. Nyugtalanok, vágnak valami után, nem elégedettek. Boldogok vagyunk, ha még keresők vagyunk az ige értelmében, ha nem éreztük teljesnek az étel-ital, a tárgyak, az érzékek nyújtotta örömeiket, ha vágyunk az igazi, a végső, a teljes értelmére az életnek! Boldogok vagyunk, mert Isten Jézus Krisztusban már réges-régen, előbb keresve minket, egészen közel jött hozzánk.

Hétfő

A köztöttek levő presbitereket kérem: legeltesse az Isten köztöttek levő nyáját; ne kényszerből, hanem önként, ne nyereszkedésből, hanem készségesen. 1Pt 5,1–2 (Ez 34,2; Róm 6,18–23; Jer 15,10–21) Emlékezzünk még arra, amikor először léptünk be abba a gyülekezeti közösségbe, amelynek jelenleg a tagjai vagyunk? Ugye volt valaki, aki szólt hozzánk néhány jó szót, aki odakért a padba, aki bemutatott minket másoknak? Önként és készségesen tette, nem kényszerből, nem nyereszkedésből. S milyen jó, hogy valaki gondoskodott rólunk, nem voltunk elveszettek! Ma már talán mi vagyunk, mi lehetünk a szóknak abban az értelmében presbiterek, hogy gondunk van egymásra. Mert az előjárók Isten gyülekezetében a szolgálatban, a szeretetben kell, hogy elől járjanak. Ez a kell pedig belülről fakad, mert Krisztusra nézünk, és tőle tanulunk.

Kedd

Minden gondotokat óra vessétek, mert neki gondja van rátok. 1Pt 5,7 (Jóel 2,19a; ApCsel 21,8–14; Jer 16,1–13) Tanévkezdés, gázáremelés, infláció, megélhetési problémák, munkahelyi konfliktusok, család – az élet minden területén nap mint nap gondok sokasága merül fel. Ha valamennyit, például az általunk megoldhatatlanokat is akár éveken át hurcoljuk magunkkal, testi vagy lelki bajokkal reagál rá még egy erősebb emberi szervezet is. Minden gondot Isten elé lehet vinni? Ezt számtalanszor tanítja nekünk a Biblia. Ne aggodalmaskodj! Elég minden napnak a maga baja. Istennél minden lehetséges. Reá vetetünk mindent! Jézus erre ér, erre biztat: higgyünk, és merjünk gondjainkkal hozzá menni!

Szerda

Mindnyájunknak leplezetlenül kell odaállnunk a Krisztus ültőszékére, hogy mindenki megkapja, amit megérdemel, aszerint, amit e testben cselekedett: akár jót, akár gonoszt. 2Kor 5,10 (1Sám 2,10b; Mk 5,21–24.35–43; Jer 18,1–12) Egy – két éve megjelent – dokumentumkötet máig megoldatlan, brutális gyilkossági ügyet göngyöltett fel a rendőrségi iratok alapján. A '70-es évek óta elévült a tett. A gyilkos akár elő is állhatna: „Igen, én tettem!” Nem ítélné a földi bíróság, milyen visszásság, milyen rossz sugallata van ennek! Megdöbbentők a földi törvények, olykor elborzadunk rajtuk. Isten ígéje nem hagy kétséget afelől, hogy mindenért felelnünk kell előtte. Igazsága fényében ki állhat meg? Egyedül Krisztusban van esélyünk, reményünk és (örök) életünk...

Csütörtök

Amiket emberkéz alkot, azok nem istenek. ApCsel 19,26 (2Móz 32,31–32a; Fil 1,19–26; Jer 19,1–13) Az efezusi kis ezüst Artemisz-templomok helyett ma is van bőségesen sok más, emberkéz alkotta tárgy, amely oltárként, istenségként áll lelkünk főhelyén. Vágyottak, amelyekért még küzdenünk kell, és már elért célok, megszerzett tárgyak, dédelgetett „isteneink”. Mindig lesznek, akik azt sugallják, kiáltják világszerte, hogy Pál nagy tömegeket nyer meg és vezet félre (lásd ApCsel 19,26), amikor csak Istenről és egy Megváltóról, Jézus Krisztusról tud. Az efezusi ötvösök félelmére „ez a Pál” erővel tette hirdette Krisztust, s Krisztus egyháza ma is él – Isten dicsőségére!

Péntek

Könyörülj rajtam kegyelmeddel, Istenem, töröld el hiűtlenségemet nagy irgalmaddal! Zsolt 51,3 (Mk 2,10; Jn 18,3–9; Jer 20,7–18) Dávid egyik legszebb zsolnája a bűn legmélyéről fakadt. Hogy leplezze egyik bűnét, nagyobbát követett el: megölette Úriást, hogy megszeresse feleségét, Betsabét. A bűn nem maradt büntetés nélkül, Dávidnak viselnie kellett tette következményét, ahogy mindenkinek viselnie kell, aki bűnt követ el. De nem ez a történet vége! Mert a kegyelem és az irgalom nagyobb, mint mi, mint a bűneink, mint a gyengeségeink, még annál is nagyobb, mint amit remélni merünk – lehetőséget kapunk a teljesen tiszta lappal való indulásra. Ez az Úristen felelete a bűnbánatra.

Szombat

Krisztus mondja: „Aki hallja az én ígéretet, és hisz abban, aki elküldött engem, annak örök élete van.” Jn 5,24 (Zsolt 33,4; Mk 9,1–10; Jer 21,1–14) Mintha a heti igék összefoglalásaként szólalna meg ez az ige, azaz Jézus. Keressük őt, mert akkor élünk! Bizzunk igéjében, amely kegyelemről, az ítéltre méltó bűnösnek bűnbocsánatról és új kezdetről szól, higgyünk az őt elküldő Atya szerető gondviselésében, mert nem kézzel csinált isten ő, hanem Teremtő, Megváltó, Megszentelő. Jézusban értelmet kap, és személyessé, közelivé válik minden e heti ígéret, tanács, intés, kérés, remény.

■ KÖHÁTI DÓRA

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból szeptember 7-étől szeptember 14-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó) (26')</p> <p>12.20 / m1 A nemzet könyvtárának kincsei (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2005) (19')</p> <p>A Képes krónika</p> <p>15.05 / Bartók rádió Beszélgetések az egyházzeneiről Szent szöveg, kötött szöveg</p> <p>15.20 / m2 Apátságok és kolostorok (holland ismeretterjesztő filmsorozat, 1997) (26')</p> <p>Tinyec – Lengyelország</p> <p>21.15 / Bartók rádió A Biblia éve 100/46. rész Berlioz: Krisztus gyermekkor (oratórium)</p>	<p>9.50 / m2 Musica Historica Muffat: G-dúr szvit</p> <p>14.55 / Duna Tv Kézművek (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2003) (10')</p> <p>Vízimolnár</p> <p>17.30 / Duna II. Autonómia Hajlékot embereknek... (magyar portréfilm, 1972) (30')</p> <p>Kós Károly portréja</p> <p>22.00 / Duna Tv Guantanamo (angol dokumentum-játék film, 2006) (95')</p> <p>2.55 / Duna Tv A történelem útvesztői (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2006) (26')</p> <p>1968 – Csehszlovákia – Az erjedés hónapjai</p>	<p>11.35 / RTL Klub Vándormadarak (francia-olasz-német-spanyol-svájci természetfilm, 2001) (95')</p> <p>15.30 / PAX Kerekpártúra egyháztörténeti utakon (útifilm) (27') 12. rész Reményország</p> <p>15.50 / m1 Hol sírjaink domborulnak... (dokumentumfilm)</p> <p>Eltűnt magyar katonák nyomában</p> <p>16.00 / m2 Nekem ne lenne hazám? (ismeretterjesztő filmsorozat) (13')</p> <p>Világkiállítás – virágkiállítás (Nagyszénás)</p> <p>20.10 / Duna II. Autonómia Pártfogók és pártfoglaltak (magyar dokumentumfilm, 2008) (52')</p>	<p>11.05 / Duna II. Autonómia Nyelvőrző Nyelv – szöveg – játék</p> <p>14.40 / m2 László Károly portréi (magyar dokumentumfilm, 2000) 1. rész</p> <p>16.34 / M. Katolikus Rádió Testvérgházaink életéből Jelentések a protestáns világból</p> <p>19.50 / Duna Tv Ünnepi hangverseny Wojciech Kilar műveiből (koncertfilm, 2008) (75')</p> <p>21.00 / Duna II. Autonómia Vitattott személyek (magyar dokumentumfilmsorozat, 2003) (62')</p> <p>Horthy Miklós (1868–1957)</p> <p>22.00 / Duna Tv Statistikák (lengyel vígjáték, 2006) (115')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>9.25 / m2 Mátyás király és a reneszánsz (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2008) (21')</p> <p>14.20 / Duna Tv Európa kék szalagja, a Duna (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2000) (28')</p> <p>13. rész: A Dunakanyar</p> <p>16.25 / Duna Tv „A magok oltalmára...” – Erdélyi erőtemplomok (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2003) (12')</p> <p>Csíkkozmas</p> <p>20.00 / Filmmúzeum Hűsz óra (magyar filmdráma, 1965) (108')</p> <p>22.00 / Duna Tv A katona csillaga (francia-német-afgán háborús filmdráma, 2006) (99')</p>	<p>12.30 / Duna II. Autonómia Elfeledett tájakon (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 1999)</p> <p>Somló</p> <p>15.05 / PAX Tíz emberöltő ünnepe (magyar riportfilm) (25')</p> <p>17.40 / PAX Emlékezzél meg az egész útról (dokumentumfilm) (44')</p> <p>17.55 / HBO A cunami után (angol-amerikai filmdráma, 2006) (92') 1. rész</p> <p>19.25 / Duna II. Autonómia Csendország (magyar dokumentumfilm, 2001) (37')</p> <p>20.40 / Duna II. Autonómia A titok gyermekei (török-magyar filmdráma, 2002) (120')</p>	<p>12.05 / Duna Tv Isten kezében (26')</p> <p>13.10 / m2 Nemzeti értékeink A Balaton élővilága</p> <p>13.45 / m1 Ida regénye (magyar játékfilm, 1934) (76')</p> <p>17.20 / Duna II. Autonómia Szerelmes földrajz (magyar ismeretterjesztő filmsorozat) (30')</p> <p>Még nincs kész a világ – Jókai Anna lelki tájai</p> <p>18.34 / M. Katolikus Rádió Versenyképes-e a „jó pásztor”? Vezetői eszmények a Bibliában és napjainkban</p> <p>20.00 / Duna Tv Bolondok éneke (magyar filmdráma, 2003) (108')</p>	<p>8.30 / Civil rádió Evangélikus félóra Az Evangélikus Rádiómisszió félórása</p> <p>11.25 / m1 Hittan és kick-box</p> <p>11.40 / m1 Evangélikus templomok Mezőberényben</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó) (26')</p> <p>20.00 / Duna II. Autonómia Fetereket a magyar kereszténység történetéből 4/1. rész Jelképek</p> <p>23.55 / Duna Tv Ki vagyok én neked? (magyar dokumentumfilm, 2007) (54')</p>

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa
(zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitalis Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu).

Rovatvezetők: Ecsedi Zsuzsa – ÉnekKincsTár (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Köhát Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Egri Nyomda Kft.
3300 Eger, Vincellérskola u. 3.
Felelős vezető: Kopka Viktor vezérigazgató

Árusítva a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2585 Ft, fél évre 5170 Ft, egy évre 10340 Ft, szomszédos országba egy évre 35 100 Ft (137,5 euró), egyéb külföldi országba egy évre 41 000 Ft (161 euró).

Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

